Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гаргажа эхилһэн 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 2 (14113) | 1976 оной январиин 4, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

XXV КПСС-эй съездые угтуулан

ХАРААЛЬҺАНАА ХҮСЭЛДҮҮЛХЭБДИ

…анай колхозой гэшүүд …иин ЦК-гай декабриин …умэй, СССР-эй Вер…о Соведэй сессиин шиид…ринүүдые сэдьхэлээ ха…угтажа, КПСС-эй XXV …дые ажалай эрхим ам…аар угтахын түлөө шэ…дэшэлүүлэгдэһэн социа…уялгануудые абана.

…ПСС-эй ЦК-гай партида, …т арадта хандаһан Хан…ада харюу болгон, бү…озна социалис мүры…э хам оролсоод, ажа… һаалишад, мал адуулаг… зооветмэргэжэлтэд гү…э һү худалдаха түгэсхэ…элэйнгээ даабарине бол…оонь урид дүүргэхэ гэ…угтамжын түсэб-уялга…эн юм. Тэрэ гэһэнһээ …о бидэнэр ехэ һүнэй тү… мүрысэн ажаллажа, …уехэ Октябриин һайндэ…урда тээ хэлэһэнээ хэрэг…энь бэелүүлжэ шадаа… Декабриин 1-нэй байда… 10.830 центнер түсэбэй …о 11.370 центнер һүн …дхэлэй пунктда тушааг…гэхэ гү, али жэлэй дааба…540 центнерээр үлүүлэг… байгаа. Һү һааха түсэб… мүн лэ дүүргэгдээ.

…ермэдэмнай хамта 591 …н харууһалагдана. Тэдэ…144-нь һаагдадаг. Мүнөө … бүри 33—34 центнер …аажа, гушаад центнеры… тушаанабди. Фермын 37 …шанай 27-ниинь үнеэн … 2250 килограммһаа … һү һаажа, абаһан уял… үлүүлээд ябана. Һаали…ай дунда дэлгэрһэн мү…өндэ Н. А. Ефимова эр…лэнэ. Тэрэ жэлэй эхинһээ …о үнеэн бүриһөө 2700 …грамм һү һаагаа.

…анай колхоз сабшалан, …ээриин газараар тон ба… Үнеэднай таряалангай за…ар, модон соогуур бэлшэ… Тиимэһээ ажахыда жэл …абтадаг һүнэй ехэнхи ху… үбэлэй һарануудта, ма… байжа эдеэлхэ хаһада …гдадаг гээшэ.

…үбэлжэлгын эгээн харюу…атай хаһын ороод байха… хүршэ Бэшүүрэй аймаг… малшад һайн һайхан үүс… гаргаа. Манай фермын …ектив тэдэнэй хандалга…эгтэй танилсаад, үнэн …хэнһөө халуунаар дэм… Энэмнай саг соогоо дэл…һэн шухала мүрысөөн … һаалишаднай тоолоно.

…идэнэр өөһэдынгөө арга …омжо тооложе үзөөд, …элгын үедэ ехэ һүнэй …өө аймагайнгаа һаалиин …эмэнүүдэй дунда социалис …ысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн …хэл гаргаабди. Тиихэдээ …эдэй байжа эдеэлхэ юһэ …ын туршада 10.300 цент… һү һаажа, 8600 центне…ень гүрэндэ тушааха гэжэ …идээбди. Энэ үе соо фер…ээ үнеэн бүриһөө 1850 …грамм һү һаахабди. За… түрүү һаалишаднай бү…ные дээгүүр уялгануудые … Жэшээнь, Н. А. Ефи…ва, В. С. Вельская, Х. К. …лашникова гэгшэд тус …стаа үнеэн бүхэнһөө 1900 …2000 килограммһаа бага …шэ һү һааха зорилготой.

Һаяхан фермын коллек… хамтын суглаан дээрээ СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөө… гол шэглэлнүүд тухай» КПСС-эй XXV съездэ…отнии ЦК-гай проектые …ошэн хэлсэжэ, урид абаһан …ляа шэнэлбэ. Тиихэдээ …ябрьһаа партиин XXV …ъездын нээгдэхэ үдэр хү…этэр 3300 центнер һү аба…а, гүрэндөө 2800 центнеры… худалдаха гэжэ шиидээ. Абаһан уялгаяа бэелүүл… шадаха, хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ ямар арга боломжотойбибди?

Нэн түрүүн байранууднай һайнаар бэлдэгдэнхэй, дулаалагданхай. Фермэдэ хүдэлхэ хүнүүд булта олдонхой. Үнеэд саг соогоо искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг. Тиимэһээ график соогоо түл абтана. Хүсэд хүрэхэ бүдүүн, шэмэтэ тэжээл фермын газаа асарагданхай. Һаалишад, малшад болон бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, амарха һайн эрхэ байдал бии. Улаан буландаа малшад сугларжа, хүдэлмэриингөө дүн гаргадаг, газетэ, журнал уншадаг. Тэндэнь харуулан ойлгуулха материал, социалис уялга, мүрысөөнэй гурим, хэн һаалишанай эрхимлэжэ ябаһан тухай мэдээсэлнүүд байдаг. Фермэдэмнай партийна бүлэг байгуулагданхай. Тэрэниие би өөрөө хүтэлбэрилнэб. Һарадаа нэгэ удаа сугларжа, хэхэ хүдэлмэриингөө түсэб зохёодогбди. Бүлэгэй гэшүүн бүхэн ямар нэгэ уялгатай, тусхай даабаритай юм. Һаалишад, малшадай үдэр бүриин, арбан хоногой, һарын туршада хэһэн хүдэлмэриин дүн гаргагдажа, эли газарта үлгэгдэдэг. Тэрэнэй дүнгөөр үйлэдбэриин суглаан, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэдэг. Мүрысөөнэй дүн коллективэй дунда зүбшэжэ, дутагдалаа усадхаха хэмжээнүүд дары абтадаг. Үдэшэндөө һаалишад, малшад улаан буландаа сугларжа, зооветеринарна һуралсалда хабаададаг.

Хэршэгдэжэ, эһээгдэжэ, буйлуулагдаагүй тэжээлые мал эдихэдээ горитойхон хубиинь гэшхэдэг, үридэг гээшэ. Тиигэжэ үбһэ тэжээлэй зарим хуби хоол болонгүй, шэбхэ шабааһанаар зууралдажа, газаашаа гаргагдадаг. Ушар иимэһээ бүхы тэжээлээ буйлуулха, холихо, шанаржуулха, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ асуудалда бидэ ехэ анхарал хандуулдагбди. Силос даража байхадаа тонно бүхэндэ 10 килограмм хүртэхөөр мочевинэ оруулаа һэмди. Тиигэжэ шанаржуулагдаһан силос эдижэ захалхадаа үнеэдэй һү шэмэнь гансата дээшэлээ.

Һаалишад, малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй гурим шэнээр зохёогдожо, хүн бүхэн тэрээнтэй танилсанхай. Үбэлэй 9 һарын туршада бүхыдөө 10600 центнер һү һаажа, гүрэндэ 8500 центнерыень худалдабал, фермын коллектив колхозой правлениин, партийна организациин болон хүдэлмэришэнэй комитедэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэжэ, 200 түхэригэй үнэтэ бэлэгээр шагнагдаха. Тиихэдэ энэ үе соо үнеэн бүриһөө 2050 килограммһаа дээшэ һү һааһан һаалишадта Хүндэлэлэй грамота, 100 түхэригэй нэгэдэхи, 1950 килограмм һаагшадта — 75 түхэригэй хоёрдохи, 1900 килограмм һаагшадта — 50 түхэригэй гурбадахи шан барюулагдаха. Мүн иимэрхүү гурим тугалшад, фермын бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ байгуулагданхай.

Үбэлэй һарануудта сагаан эдеэ абалгаяа улам дээшэлүүлхэ, түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXV съездые ажалай бэлэг сэлэгтэйгээр угтаха гэһэн уряа доро фермымнай коллектив эдэ үдэрнүүдтэ тэмсэнэ.

Н. БЕЛОЗЕРОВ,
Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхозой түбэй һаалиин фермые даагша.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР М. М. САХЬЯНОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 80 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай орондо совет засаг тогтоолгодо, социалис байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө тусхайта пенсионер Мария Михайловна **Сахьяновае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1976 оной январиин 4.

ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭГДЭЭ

Улаан-Үдын аймагай «Заветы Ильича» совхозой огородой хүдэлмэрилэгшэд овощ ургуулха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэ. Тэдэнэр табан жэлэй туршада хамта дээрэнь 24.110 центнер овощ хуряаха түсэбтэй байгаа һаа, тэрэнээ 27.330 центнертэ хүргөө. Мүн гүрэндэ 20.020 центнер овощ худалдаха түсэбөө 5.980 центнерээр үлүүлжэ, ажалай һайн амжалта туйлаба.

Тус совхозой хоёр отделениин 20—30 гектар талмай дээрэ капуста, үгэрсэ, помидор, морхооб, редис, укроп болон бусад таригдадаг. Нэгэдэхи отделениин овощ ургуулагшадай звеное Р. Б. Гомбоева, хоёрдохи отделениинхиие — Н. В. Разуваева даадаг. Дүй дүршэлтэй эдэ нүхэдэй хүтэлбэрилдэг звенонууд хоорондоо мүрысэжэ хүдэлдэг юм. Байгша ондо хоёрдохи отделениин овощ ургуулагшад участогайнгаа гектар бүриһөө 208 центнер овощ хуряажа, социалис мүрысөөндэ илажа гараа. Р. Б. Гомбоевагай звеногойхид участогайнтаа гектар бүриһөө 150 центнер овощ суглуулһан байна.

Овощ ургуулагшадай ажал хүдэлмэриие дүршэлтэй мэргэжэлтэ, агроном Екатерина Дабаевна Баирбиликтуева хүтэлбэрилдэг, хинадаг. Буряадай хүдөө ажахын институдай агрономическа факультет дүүргээд, энэ нүхэр эндэ ажаллана.

— Совхозой огородто 40 хүн хүдэлнэ. Тиигэхэдээ хүн бүхэн нэгэ гектар участок даажа абаад, тэрэнээ харууһалдаг, овощой эдеэшэхэдэ хуряадаг,— гэжэ Екатерина Дабаевна хөөрэнэ. —Овощ ургуулагшад түхэреэн жэл соо хүдэлдэггүй, юуб гэхэдэ, үбэлэй теплицэнүүд үгы бшуу. Тиимэһээ үбэлдөө тэдэнэр ондоо ажалда ородог. Гэбэшье, бидэнэр овощ худалдалгаһаа яһала һайн олзо доход абанабди. Жэшээнь, 1 центнер овощ үйлэдбэрилгэдэ 12 түхэриг гаргашалагдадаг, харин тэрэнэй худалдалгын сэн 18 түхэриггэ хүрэнэ. Тиигэхэдээ 6 түхэриг сэбэр олзо совхозой кассада оруулагдана.

Табан жэлэй ба түгэсхэхы жэлэй түсэб дүүргэһэн овощ ургуулагшад тус ажахыда олон. Жэшээлэн хэлэбэл, О. И. Кокорина байгша оной түсэб 250 процент, Б. П. Жигжитова — 178, Р. Гомбоева — 150, Г. Х. Гончикова — 167, Е. П. Кокорина — 170 процент даабаряа бэелүүлээ. Эдэ нүхэд табан жэлэйнгээ түсэб баһал дүүргэһэн байна.

Нёдондо жэлһээ овощ ургуулагшадай ажал хүдэлмэри нилээд хүнгэдхэгдөө. Уһалууриин 4 түхеэрэлгэ участогуудые уһална. Эдэ түхеэрэлгэнүүдтэ 6 механизатор табигданхай. Мүнөө эдэ нүхэд овощ ургуулагшадай участогуудта наг шэбхэ гаргажа, ерэхэ жэлэй үндэр ургасын үндэһэ һуури табина.

Д. ГАРМАЕВ,
манай корр.

КОМСОМОЛШУУДАЙ ЭЛЕКТРОПОЕЗД

КПСС-эй XXV съездын 1976 оной февраль соо нээгдэхэ байһан тухайнь дуулахадаа, манай локомотивна депогой залуушуул энэ ехэ хуралдаае нэрэтэй солотойгоор угтаха гэжэ зоригжоо һэн. Тиихэдээ тодорхой социалис уялгануудые абаад, тэдэнээ дүүргэхын түлөө габшагайгаар ажаллана.

Тусхай нэгэ электропоезд, нэгэ электровоз хүдэлмэриингөө һүүлдэ үлэжэ заһабарилха, съездын боложо байһан үдэрнүүдтэ алмаһан электроэнергиее хэрэглэжэ, комсомольско эстафетнэ поезднуудые ябуулха гээд уялганууд соонь бэшээтэй.

Ноябриин тэн багаар пассажирнуудые шэрэхэ электропоезд заһабарилагдаад байгаа. Энэ поезддо «Комсомольский» гэһэн нэрэ олгоод, комсомол-залуушуулай экипаж бүридхэжэ, тэрэниие жолоодохыень табиха гэжэ заһабарилгын цехэй комсомолшуудай шиидхэхэдэнь, ашаглалгын цехэй ВЛКСМ-эй организациин гэшүүд нэгэн дуугаар дэмжэжэ һэн. Удангүй комсомол-залуушуулай түрүүшын поезд түрүүшынгээ рейсдэ гаража, амжалтатайгаар ажаллажа шадаха байһанаа харуулһан байна.

Тус коллективэй абаһан социалис уялга тон һонирхолтой. Жэшээлхэдэ, съездын хүндэлэлэй габшагай ажалай вахтада жагсажа, электропоездоё техническэ талаһаань һайн байлгаха, ажалай болон ниитын гурим эбдэхэгүй, техническэ болон юрэнхы мэдэсэеэ дээшэлүүлхэ гэхэ мэтэ.

Съездын нээгдэхэ үдэр болотор 12 мянган киловатт час электрын элшэ хүсэ алмажа, энэ хуралдаанай хүдэлмэриин үдэрнүүдэй үедэ комсомолшуудай эстафетнэ электропоезд ябуулха зорилго тус экипажай гэшүүд урдаа табина.

1976 оной февраль болотор Петрищевэй комсомол-залуушуулай электропоездын экипажай гэшүүн бүхэн ГТО-гой шэнэ нормые сум тушаажа, значогтой болохо юм.

Мүнөө электровоз заһабарилга дүүрэхэ дүтэлөөд байна. Виктор Петрищевэй бригадын гаргаһан үүсхэлые манай депогой комсомол-залуушуулай коллективүүд үргэнөөр дэмжээд, съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөе бүри эршэдхэнэ. Иимэ хани нүхэсэлэй байгаа хада амжалтын туйлагдаха байһаниинь дамжаггүй.

В. МИРОШНИЧЕНКО,
комсомолой комитедэй секретарь.

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАНА

Ажалай Алдар солын гурбадахи шатын орденоор шагнагдаһан С. Ф. Шитин үдэрһөө үдэр бүри һайн шанартай продукци ехээр гаргажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхажа, партиин XXV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ эрмэлзэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой эрхим хүдэлмэришэн С. Ф. Шитин.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МИНЕРАЛЬНА ҮТЭГЖҮҮЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ БА ЦЕХҮҮДЭЙ, БАРИЛГЫН БОЛОН ХАБСАРГАЛГЫН ЭМХИНҮҮДЭЙ, МАШИНА БҮТЭЭЛГЫН ЗАВОДУУДАЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДТЭ, ТУКОВА ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ҮЙЛЭДБЭРИНҮҮДЭЙ БАРИЛГАДА ХАБААДАГШАД БҮГЭДЭНДЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Минеральна үтэгжүүлгын промышленностиие хүгжөөхэ тухай КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдые дүүргэһэн, юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ 90 миллион тонно тук үйлэдбэрилэн гаргаһан — ажалай гайхамшаг илалтаартнай дашарамдуулан, Таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада 38 миллион тонно үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргаха шэнэ предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа, хүдэлжэ байгаа предприятинуудай ба цехүүдэй ехэнхи хубинь һэльбэгдэн шэнэдхэгдээ. Манай ороной тукова промышленность мүнөө сагай техническэ түхеэрэлгэтэй химическэ индустриин хүгжэлтэ түгэс һалбари боложо, үйлэдбэрилгын хэмжээнэй талаар дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуурида гаранхай. Үйлэдбэрилэн гаргагдадаг минеральна үтэгжүүлгымнай шанар нилээд һайжараа.

Колхозууд болон совхозууд 1971—1975 онуудта 300 гара миллион тонно үтэгжүүлгэ абаһан, энэнь наймадахи табан жэлэйхиһээ нэгэ хахад ехэ байна.

Эдэ туйлалтанууд хадаа арад зоной байдалые улам саашадань һайжаруулха зорилготой Коммунис партиин хараа бодол бэелүүлхэ хэрэгтэ оруулагдаһан ехэ хубита болоно. Үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэ — партиин аграрна политикын шухала хуби, хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөлгын, орооһото ба техническэ ургамалнуудай баян ургаса хангалгын эшэ нүхэсэл мүн.

Минеральна үтэгжүүлгын промышленностиие түргэнөөр хүгжөөлгэ — химигүүдэй, барилгашадай, хабсаргагшадай, машина бүтээгшэдэй олон тоото коллективүүдэй, научно-шэнжэлгын ба проектнэ институдуудай хүдэлмэрилэгшэдэй шэн зоригто ажалай, партийна, профсоюзна ба комсомолой эмхинүүдэй эмхидхэлэй, политическэ ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн болоно.

Танай коллективүүдтэхи зохёон байгуулхы ажал, доторой нөөсэ арга боломжонуудые саг үргэлжэ бэдэрэлгэ, ажалай түрүү онол аргануудые, мүрысөөнэй шэнэ түхэл шэнжэнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ гэдэг эдэбхи үүсхэл хадаа минеральна үтэгжүүлгын промышленностиие саашадань хурдан түргэн хүгжөөхын тула, суглараһан дүй дүршэлөө, бүхы хүсэ ба эрдэм мэргэжэлээ хэрэглэхэ гээд таанадта батаар найдажа байһанаа элирхэйлхэ арга олгоно.

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ ехэ амжалтануудые туйлахыетнай таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь.

Сэлэнгынхидэй үүсхэл дэмжэнэбди

ОНДООЛ БОЛОО ДАА

РЕПОРТАЖ

ОРОЙДООЛ хоёр жэлэй саада тээ эндэ ябахада ехэл бирагүйхэн байдал үзэгдөө һэн. МТМ-эйнь хашаа соо ороходо үүдэнһээнь эхилээд, бүри саада захадаа хүрэтэр хүнэй торожо унашахаар түмэр түдэгэ, хашаа хорёогой захаар эбдэрһэн һанги набта трактор, машина обоо онги ябталаатай харагдаа бэлэй.

Харин мүнөө энэ Чисаанын совхозой МТМ-эйн байра байдалые харахада, урданайхиһаа һураггүй ондоо болокхой. Хашаа соонь уужам салуу, бүхы техникэнь байха газартаа зохидоор жэрытэр табяатай, машина, тракторнуудые хадагалха шэнэхэн һарабша сарайнууд бариганхай. Үшөө арбаад автомашинын байха гараж бүтээгдэжэ байна.

— Тиимэ ехэ барилгашье хэжэрхиһэн юумэмнай үгы. Заһабарилгын мастерскоймнай хуушан зандаа. Ехэ гаргаша хэжэ, томо барилга хэхэ мүнгэ зөөриин дутамаг дээрэһээнь автомашинын гараж, техникэ хадагалха һарабша, сарайнуудые барихадаа хуушан барак, малай хашаа гэхэ мэтые һэльбэя заһажа, шэнэлжэ, байгаад хэнэбди, — гэжэ ажахын ахамад инженерэй уялга дүүргэжэ байһан, МТМ-е даагша Лубсан Санжимитыпов хөөрэнэ.

Нэн түрүүн эндэхид техникээ түхэреэн жэл соо һайнаар заһабарилжа байхын тула МТМ-дэ саг үргэлжэ хүдэлхөөр эгээл дүршэлтэй бэрхэ, уран нарин гартай хүнүүдые табяа. Хоёрдохёор, бүхы машина, техникын байха байрые дааха тусхай тушаалтай хүниие томилоо. Энэ ажалые эдэбхитэй, үнинэй механизатор Борис Бадлуев даана. Тэрэ хабар, намарай халуун хүдэлмэриин дүүрэхэлээр комбайн, тракторнуудые эзэдһээнь тушаажа абаад, хадагалаанда зүбөөр табиха, наринаар харууһалжа байха, запчастиин складые дааха, техникэдэ элдэб жэжэ божо заһабарилга хэхэ уялгатай юм.

Иигэжэ һүүлэй үедэ оньһон техникэдээл эзэн ёһоор хандадаг, һайн шанартайгаар заһабарилдаг болоһоной ашаар энэ жэлдэ тус совхоз хабарай тарилга, ургаса хуряалгаяа аймаг соогоо эгээл эмхитэйгээр, богони болзорто дүүргээ. Бултанһаа ехэ, гектарай 15 шахуу центнер таряа хуряагаа бшуу.

Мүнөөшье ажахыда трактор, машинануудай заһабарилга яһала эмхитэй һайнаар ябуулагдана.

Заһабарилгын мастерской соо ороходо үлүү ехэ шуугяаншье үгы, хэтэрхы олон хүнэй хөөрсэгэнэлдэхэншье харагданагүй. Бултал туд тудтаа ажалтай. Утаа уняар, уурал һааралшьегүй, досоонь дулаахан. Нэгэ доро таба-зургаан трактор задалагдаад, заһабарилагдана. Гол байрынь хажуу тээгүүрхи үүдэнүүд дээгүүр: «моторой заһабарилха цех», «түлишын аппаратура заһабарилха узел», «хүйтэн, халуугаар хүдэлгэжэ туршаха цех» гэхэ мэтэ гаршагууд харагдана. Нүгөө таһалганууд соонь элдэб станогууд ээлжээ эхигүй хүнэлнэд. Баһа нэгэн соонь слесарьнүүд юушьеб хэжэ, сүлөө тухагүй байна.

— Хорёод жэлдэ тракторта хүдэлнэб. Байгша ондо заһабарилгамнай урда урдынхиһаа урагшатай ябана гэхэ байнаб. Бидэ мүнөө механизаторнууд өөһэдөө тракторaa эндэ оруулжа задалаад, деталь, частьнуудыень һайнаар угаагаад, инженер, механигуудай хиналта доро хуушарһан юумыень түргөөр һэлгээд табинабди. Аргатай һаань, заримыень һэльбэн шэнэлүүлнэбди. Бүри орёо нарин узелнуудые бүхыдэнь эдэ тусхай цехүүдтэ тушаажа заһабарилуулдагбди. Юрэдөөл, бүхы юумэмнай хүү нарин гуримтай болонхой, — гэжэ совхозой 1-дэхи отделениин наһажаал тракторист Рабдан Гармаевич Дутаров хэлэнэ.

Мастерскойе даагшын таһалга соо ямар тракторые хэзээ заһабарилгада табихаб, хэдыдэ бэлэн болгожо гаргахаб, ямар заһабари хэхэб гэһэн түсэб-график, тэрэнэй дүүргэлтые харуулһан тэмдэглэл, механизаторнуудай социалис уялга гэхэ мэтэ ханада үгтөөгүй байна.

— Бидэ дүрбэдэхи кварталай түсэбэй ёһоор 12 трактор заһабарилжа гаргаха байгаабди. Тэрэнэй долоониень өөрынгөө мастерскойдо бэлэн болгоод, жагсаалда табяабди. Үшөө 2 трактор һаяар гаргахамнай. Тиихэдэ 3-ыень «Сельхозтехникын нэгэдэлэй мастерскойдо эльгээнхэйбди. Графигай ёһоор ерэхэ жэлэй 1 кварталда заһабарида орохо үшөө нэгэ трактор задалаад байнабди. Нэгэдэхи отделениинхид бүхы плугуудаа бэлэн болгоо, сеялкэнүүдээ заһабарилжа баһал барагсаахань, — гэжэ МТМ-е даагша нүхэр Санжимитыпов хөөрэнэ.

Эндэ хэнэй һайнаар хүдэлдэг тухай ажалай дүн харуулһан самбар дээрэ элеэр бэшэгдэнхэй. Үнинэй трактористнууд Сергей Любин, Рабдан Дугаров, токарь Владимир Дианов, түлишын аппаратура заһабарилдаг Гомбо Жигжитов, мотоор заһабарилдаг Сергей Дамбаев, газар элдүүрилхэ машинануудые заһадаг Даша Дмитриев, Иван Михеев гэгшэдэй нэрэнүүдые уншанабди.

— Партиин XXV съездые ажалай ямар бэлэгтэйгээр угтахатнайб? — гээд асуухада, МТМ-е даагша иигэжэ хэлэнэ:

— КПСС-эй XXV съездын урда тээ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, манай механизаторнууд Сэлэнгын аймагайхидай жэшээгээр хүдэлхэ, бүхы тракторнуудаа ерэхэ жэлэй мартын тэн болотор хуу заһабарилжа дүүргэхэ, илангаяа ямаршье техникые түбхын түрүүн һайн шанартайгаар лэ заһабарилха гэһэн уялга абанхай.

— Запчастяар дуталданагүй гүт?

— Заһабарилгын хэрэгсэлээр дан ехээр ядалданабди гэхын аргагүй. Дунда зэргэ. Арга хургыень бэдэржэ, өөһэдынгөө хүсөөр заримыень шэнэлжэ, һэльбэжэ байгаад лэ табинабди. Партиин XXV съездэ КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Проектые уншахадаа, 1976—1980 онуудай туршада хүдөө ажахыда бүри олон, хүсэ ехэтэй техникэ үгтэхэ, запчасть элбэг болохо, заһабарилгын бааза эрид һайжаруулагдаха гэжэ гүйсэд ойлгонобди. Бидэшье ажалаа үшөөл һайжаруулхабди, — гээд, ажахын ахамад инженер Л. Б. Санжимитыпов хэлэнэ.

М. НАМЖИЛОВ.
Хэжэнгын аймаг.

ЗАҺАБАРИЛГА БА... ДУТАГДАЛНУУД

Хүсэ ехэтэй тракторнууд болон хүдөө ажахын бэшэшье машинануудай уужам һаруул, дулаан байрануудые ажахынуудта барижа, һайнаар түхеэрээд байбал, бүхы техникэ шанартайгаар заһабарилагдажа, гүйсэд хүсэндөө хүдэлгэгдэхэ, хабарай тарилга, намарай таряа хуряалга агротехническэ богони болзорто эмхитэйгээр үнгэргэгдэхэ байна бшуу. Энээниие хараадаа абаһан Охин-Булагай совхоз машино-тракторна мастерскойн хамаг байрые һайнаар түхеэрээ. Хүдөө ажахын машинануудай һайн шанартайгаар заһабарилагдаад, МТМ-эйн хашаа соо жэрылдэн байхыень жэлэй ямаршье сагта хаража болоно. Газарай хүрьһэ элдүүрилдэг машинанууд эртэ хабартаа эндэһээ гаргагдажа, саг болзортонь тарилга эхилдэг.

— Машинануудые заһабарилха хүдэлмэридэ механизаторнууд өөһэдөө хабаадалсадаг юм. Тэдэнэр машинануудаа шабар шабхаһаань сэбэрлэдэг, угаадаг, узелнууд, детальнууд, аккумуляторнуудай батарей, гэнжэнүүд гэхэ мэтыень задалхадань слесарьнүүдтэ туһалдаг байна, — гэжэ МТМ-эйе даагша Иван Денисович Алексеев хөөрэнэ.

Заһабарилгын мастерской соо янза бүриин цехүүд бии юм. Энэнь механизаторнуудай ажал нилээд хүнгэдхэжэ үгэнэ. Жэшээлхэдэ, тракторнуудта капитальна заһабарилга хэдэг болзорые хаража үзэе. Тракторые задалаад, мотоорыень — нэгэ цехтэ, электро-түхеэрэлгыень — нүгөөдэ, түлишын аппаратурые гурбадахи цехтэ гэхэ мэтээр хубаарилдаг. Тракторист өөрөө коробкыень, мостыень һэльбэжэ заһаад, эблүүлжэ холбохо хүдэлмэри дүүргэдэг.

Даажа абаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд мастерскойн цехүүдтэ ажаллана. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ, мотористнууд Л. К. Алексеев, К. С. Коробенков, гагнууршан А. Е. Коробенков, түлишын аппаратурын талаар мастер К. А. Симонов, түмэршэ дархан Б. С. Разуваев гэгшэд болоно.

— Тэдэнэй гарта орожо «эмшэлүүлһэн» трактор, машина найдамтайгаар хүдэлдэг,— гэжэ МТМ-е даагша И. Д. Алексеев тэдэнэрые магтана.

Машина болон механизмые ашаглаха болзорые һунаажа, заһабарилга хэхэ гаргаша хороохын, запасной частьнууд, түлишэ болон тоһодолгын материалнуудые алмахын тулада ехэ юумэн совхоздо хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, трактораа хоёр дахин заһабарилгада табиха ёһотой аад, тэрээнгүйгөөр үнгэрдэг трактористнууд бии. Механизаторнууд Жамсаран Аюшеев, Николай Коробенков, Потап Поляков, Василий Перевалов гэгшэд техникэдээ гамтайгаар хандадаг, техническэ харууһалгын дүримые нарин нягтаар сахидаг байһанаараа нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгарна.

Намар, үбэл — техникэ заһабарилгын халуун хаһа. Хүдөө ажахын бүхы техникые энэ хугасаа соо жэшээтэ һайнаар заһабарилжа, хабарай тарилгын хүдэлмэридэ гүйсэд түгэсөөр бэлдэһэнэй ашаар шэнэ жэлдэ баян ургасын үндэһэ һуури табиха гэһэн харюусалгатай зорилго механизаторнуудай, заһабарилагшадай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ мүнөө табигдана. Гэбэшье зарим тэды дутагдалнууд заһабарилгын хүдэлмэри һаатуулна. Энээн тухай эндэ дурдангүй гараха аргагүй. Запасной частьнуудай хомор, дутaлдадаг дээрэһээ заһабарилга унжагайруулагдана.

— Поршень, сальнигай үгы дээрэһээ «Казахстан» түхэлэй гурбан трактораа хүдэлгэхэ аргагүй болоод байнабди. Зунай тэн багта тэдэнэрые мастерскойдо оруулһан аад, мүнөө болотор тэндэһээ гаргаагүй байһаарбди. Иимэ тракторнуудай хоёр двигатель Тарбагатайн заһабарилгын заводто тушааһан байгаабди. Мүнөө болотор абажа шаданагүйбди. Юуб гэхэдэ, эндэ заһабарилгын хүдэлмэриин түлөө харюусаха эзэн байдаггүй. Ерэхэдэш деталь бэлэн болоогүй гү, али багахан гээгдэжэ ерэхэдэш, тэрэниие ондоо хүнүүд абаад ябашаһан байдаг,— гэжэ МТМ-е даагша хэлэнэ.

Мүнөө үедэ МТМ-эйн заһабарилагшад гэнжэ тракторнуудай запасной частьнуудаар дутaлдана. Вентиляторнуудай подшипнигууд үсөөдэнэ. Эдэ гол дутагдалнууд болоно. Гэбэшье заһабарилгые һайнаар үнгэргэлгэдэ һаад хэдэг жэжэ бэжо дутагдалнууд дайралдана. Хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха зэр зэмсэгүүд дутaлдана.

— Хүршэ аймагуудайнгаа заһабарилагшадтай хөөрэлдэжэ, дутaлдаһан юумэнүүдээ андалданабди. Зүгөөр «Сельхозтехника» нэгэдэл ажахынуудай ямар нэгэн запасной частяар дутaлдаха хажуу тээһээнь хараад байха ёһогүй ха юм. Туһалха болонобди,— гэжэ Иван Денисович хөөрөөнэйнгөө түгэсхэлдэ хэлээ һэн.

Зүб даа. Ямар нэгэн запасной частиин олдотор машинно-тракторна мастерскойн заһабарилагшад бэшэ техникээ заһабарилжа байдаг. Мастерскойһоо гараһан трактор, машинанууд хабарай тарилгын үедэ һаадгүйгөөр, дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэхэ байха гэжэ найдамтайгаар хэлэхэдэ болоно.

В. БОРИСОВ.
Бэшүүрэй аймаг.

ПАРТИИН ТҮСЭБ — арадай хэрэг

«СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXV съездэдэ табигдаһан КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлгэ

БАЯСАМААР ЗОРИЛГОНУУД

Жаргалтай үе сагта түрэһэн зон байнабди даа. Манай совет оронойтүрүүнһээ хойшо ямараар хүгжэн һалбарһые харахын тула холо саагуур ухамайлангүйгөөр, миил һүүлэй арбаад жэлыешье абаад үзэхэдэ, хүн зоной, бүхы оронoймнай ажабайдалда али тухай ехэ, һайн һайхан хубилалта болоо гээшэб! Бидэ энээнине өөһэдынгөө үдэр бүхэнэй ажабайдал дээрэһээ элитээр харанабди.

Мүнөө партиин съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай проектые анхаралтайгаар уншаад байхада, тэрэнэй мүр, мэдүүлэл бүхэннинь арад зоной ажабайдалые бүри жаргалтай һайхан болгохо, Эхэ оронoймнай хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал тогтоохо гэһэн гол зорилго табигдана гэжэ гүйсэд ойлгохоор.

Хэнэйшье мэдэһээр ехэ түсэб, зорилгын миил зүндөө бүтэшэхэгүй байһаниинь элитэ. Өөһэдынгөө жаргалта байдалай түлөө совет хүн бүхэн ухаан бодол, зүрхэ сэдьхэлэйнгээ эрмэлзэл, хүсэ шадалаа хуу гарган хүдэлхэ ёһотой, хүдэлнэшье гээшэ ааб даа.

Минии бодожо үзэхэдэ, түйлаһанаараа һанаагаа амарангүй, шэнэ арбадахи табан жэлдэ үшөөл һайнаар хүдэлхэ, бүри ехэ ашаг үрэ түйлахын түлөө хаанашье, ямаршье ажалда хүдэлжэ байһан хүн бүхэн оролдохо зэргэтэй.

КПСС-эй XXV съездэдэ партиин ЦК-гай табиһан проект соо мал ажал хүгжөөхэ, мяха, һү, үндэгэ, ноохо улам ехээр абадаг болохо тухай онсо анхарал хандуулагданхай. «Хони, ямаадайнгаа тоо толгойе саашадань олошоруулха, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ» гэжэ бэшэгдэнхэн Эгээл тиимэһээ энэ маанад, хонишодой ажалда сэхэ хабаатай.

Би өөрөө хори шахуу жэлдэ хонин ажалда хүдэлнэб. долоодохи, наймадахи, юһэдэхи табан жэлнүүдэй туршада бидэ гэр бүлөөрөө эхэ хониндые харууһалаабди. Энэ үе соо түсэб, даабаримнай ходол дүүргэгдэдэг, диилэнхидээ үлүүлэн дүүргэгдэдэг байгаа. Жэшээнь, энэ барагдахаяа байгша табан жэлдэ манай отара түсэбэй ёһоор 2287 хурьга абажа түлжүүлхэ байһан аад, үнгэрһэн үе соо хамта 2830 хурьга томо болгожо, совхозойнгоо һүрэгтэ ниилүүлээ. Тэрэшэлэн түрэһөөрнь эхэһээнь һалгааха болотор хурьгадай шэгнүүр нэмээхэ, хониһоо ноохо абаха табан жэлэй түсэбшье хуу дүүргэгдөө һэн.

Шэнэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 110-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ, хонин бүхэнһөө 4 килограмм ноохо хайшалха гэжэ КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаабди.

Эдэ бүгэдые миил һайрхахын тэдысэ хэлэнэ бэшэб. Ямаршье мэргэжэлтэй, хаанашье хүдэлжэ байһан хүн урдаа ехэ зорилго табяад, бүхы хүсэл, эрмэлзэлээ гаргаад хүдэлхэдөөл, эсэстээ амжалта түйладаг.

Харин миил хүдэлһэн хэбэртэй үдэр үнгэргөөд ябаа һаа, юун мүртэй үрэ дүн түйлахабши даа, мэдээжэ. Хонишодой ажалые абаад үзэхэдэ, республикын алишье колхоз, совхоздо нэгэл хэдыхэн. тоотой түрүүшүүл лэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга жэлһээ жэлдэ абана. Бэшэ нүхэдынь тэдэнэртэн тон адли эрхэ байдалда хүдэлдэг аад, жэшээгүй доошо үрэ дүн түйлана ха юм. **Олонхи хонишодтомнай дүй дүршэл, шадабари, эрдэм мэргэжэл үшөөл дутална, ёһотойл ашаа үрэ ехэтэй социалис мүрысөөншье биратай дэлгэрүүлэгдэнэгүй гэжэ һананаб. Үнэндөө, мүрысөөн гээшэмнай гээгдэгшэдые урагшань татажа, бүгэдөөрөө амжалта түйлаха ехэхэн хүсэн байна.** Бидэ Александр Нимаев нүхэртэеэ хоюулан, хүршэ Хоринин аймагай Үдын совхозой суута хонишод Социалис Ажалай Герой Намжилма Тогмитова, тэрэнэй нүхэр Бата-Далай Гончиков гэгшэдтэй мүрысөө баталдагбди. Энэмнай бидэнэй дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, тэрэнээ заатагүй дүүргэхын түлөө тэмсэхэ, бүхы арга боломжоёо элсүүлэн хүдэлхэдэ туһалдаг юм. Һүүлэй хоёр жэлдэ Зэдын, Сэлэнгын аймагуудай, илангаяа хүршэ Борьёогой болон Сэлэнгын совхозуудай хонишод хоорондоо заншалта мүрысөө баталжа, тэрэнэйнгээ дүн согсолоод, ходо нүхэрэй ёһоор уулзажа, ажалайнгаа дүй дүршэлөөр андалдажа байдаг. Иимэ мүрысөөнэй аша үрэ ехэ. Саашадаа энэ асуудалда үшөөл ехэ анхарал хандуулха ёһотойбди.

Хонин ажалые бүри хурданаар хүгжөөхэ хоёрдохи шухала асуудал гэхэдэ, энэ **һалбарида оньһожоруулга үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, томодхогдоһон комплекс, тусхай байрануудта нэгэ доро олон хонидые харууһалдаг болохо саг ерээ. Энээнэй ашаар хонидые үсхэбэрилгэ промышленна түхэлтэй болохо, хонишодой ажалай бүтээсэ, продукциин шанар дээшэлхэ,** өөрынь үнэ сэншье хямдарха байна. Мүн энэ һалбарида залуушуулые олоор хүдэлгэхэдэ таатай боложо үгэхэ, тэдэнэр өөһэдөөшье дуратайгаар хүдэлхэеэ ерэхэ ха юм. Үнэндөө, илангаяа манай республика дотор хонин һүрэг үсхэбэрилгэ бүри урдаһай, хори-гушан жэлэй саада тээхидэл адляар лэ эрхилэгдэнэ бшуу. **Хонин ажалые индустриальна түхэлтэй, мүнөө үеын үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ дүтэрхы болгохын тула саашадаа юу хэхэб, ямар шэнэ онол хэрэглэхэб гэжэ КПСС-эй ЦК-гай проект дотор тодорхойгоор хараалбал, зохисотой байгаа.**

Гурбадахяар, **хонишодой мэргэжэл, шадабарине дээшэлүүлхэ, зооветеринарна эрдэм наукын заабари, түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые шудалуулха тусхай һургуулинуудые хаа хаанагүй бии болгоо һаа, эрхим үрэ дүн түйладаг хүнүүднай хараа байса олошорхо һэн гэжэ һанагдана.** Мүнөө энэ ажалда хуушанайхяар, мухар нюдаргаар мунхижа, хүло ошогдохоёо болёо.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, арбадахи табан жэлдэ арадай ажахын, тэрэ тоодо хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудта айхабтар ехэ хубилалта түйлагдаха, бүхы шэнжэ шанарынь тад ондоо болохо, ажаллахада бүри урматай һайн болохо байха гэжэ гүйсэд этигэнэбди.

Ц. ЦЫДЕНОВА,
Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон.

ШЭНЭ АМЖАЛТАДА УРЯАЛБА

Түрэл парти, правительствамнай оронойнгоо холын хараата түсэб табихадаа, арад зонтойгоо зүбшэн хэлсэдэг гуримтай. Мэнэ һаяхана газетэнүүдтэ тунхаглагдаһан, радиогоор дамжуулагдаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай проект манай аймагай ажалшадые шэнэ амжалта тээшэ уряалба.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай ажахынууд болон предприятинуудай агитатор, пропагандистнууд, политинформаторнууд өөһэд өөһэдынгөө даажа абаһан участогуудта гаража, түүхэтэ энэ документтэй улад зоноо танилсуулжа эхилбэ. Жэшээнь, Хилганын колхозой, Баргажанай совхозой, Онеогой, Баргажанай леспромхозуудай парткомууд агитатор, политинформатор, пропагандистнуудтайгаа семинар үнгэргэжэ, тэдэнэй хэхэ хүдэлмэри заабаришалжа, хэлэжэ үгэһэн байгаа.

Мүн аймагай колхоз, совхозууд, предприяти, һургуули бүхэндэ «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» гэһэн материалнуудые политическэ гэгээрэлэй һуралсалай хэшээл дээрэ шудалжа эхилһэн байна. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, аймагай бүхы ажахы, предприятинуудта тиимэ хоёр хэшээл үнгэргэгдэбэ.

Улад зоной дунда хүндэтэй болоһон пропагандистнууд КПСС-эй XXV съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» гэһэн материалнуудые бүлэг бүлэгөөрнь хубаагаад, ажахынгаа, предприятинуудайнгаа хэһэн, түйлаһан ажалай тоо, баримтануудые хэрэглэжэ байгаад, сугларагшадтаа ойлгуулха, тайлбарилхые оролдоно. Тиин партиингаа арад зоной үзэмжэдэ табиһан документтэй танилсаһан таряашад, малшад, модошод, загаһашад болон аймагай интеллигентнэр өөһэд өөһэдынгөө жэшээ харуулха байһанаа үнэн зүрхэнһөө мэдүүлнэ. Энэнь ерэхэ жэлэй февраль һарада заргалдаха партиин XXV съездэдэ ажалай бэлэг боложо үгэхэ.

Ю. КУХТИК,
КПСС-эй Баргажанай райкомой пропаганда, агитацииин таһагые [illegible]агша.

Тимлюйн цементнэ [заводто] арбан зургаан жэлэй туршада ажалла[жа] байһан дүршэлтэй маш[инист] Владимир Шихан[ов] үдэр, һара бүриингөө д[аа]бари сүм дүүргэдэг ю[м]. Тиихэдэ байгша оной [сен]тябриин 9-дэ хубиинг[аа] табан жэлэй түсэб дүү[ргэ]гэжэ, ээлжээтэ амжал[таа] түйлаа бэлэй. Мүн[өө] Владимир Шиханов арб[а]дахи табан жэлэй түс[эб]өөр хүдэлмэрилжэ байһ[ан]хай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ В. Шиханов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МҮРЫСӨӨ УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХА

КПСС-эй XXV съездын нээгдэхэ үдэр улам ойртожо байна. Тиимэһээ энэ ехэ хуралдаае ажалай үндэр бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэл бүри үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрнэ. Энээнһээ уламжалан, ажалша коллективүүдэй хоорондо аша үрэ ехэтэй социалис мүрысөө эмхидхэхэ талаар колхоз, совхозуудай, предприяти болон эмхи зургаануудай партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай урда ехэ зорилгонууд табигдана гээшэ.

«Бамтоннельстрой» гэжэ барилгын управленидэ социалис мүрысөөнэй хэр зэргээр ябуулагдадаг байһан тухай асуудал КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой бюро зүбшэн хэлсэбэ.

Партиин XXV съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөн тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар тус коллективтэ горитой хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ гээд бюро нэн түрүүн тэмдэглэбэ. Ажалша бүхы коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, тэдэнээ дүүргэхын түлөө габшагайгаар тэмсэнэ.

12-дохи тоннельнэ отрядай зургаадахи участогай партийна организаци энэ талаар ехэ урагшатай хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээ. Мүрысөөнэй эмхидхэлые бүри һайжаруулжа, дүнгүүдыень гаргалгые улам түргэнөөр, тодоор үнгэргэдэг, тэрэ дары олондо мэдээжэ болгодог байһыень һайшаамаар. «Ажалай алдар солын календарь», ханын һониннууд, дайшалхы, сахилтаан хуудаһанууд саг үргэлжэ гаргагдана.

Гадна 11-дэхи тоннельнэ отрядай участогуудташье социалис мүрысөөнэй эмхидхэл яһала һайн гээд бюродо хабаадагшад онсо тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта, дутуу дунданууд оройдоошье үгы гэхын аргагүй. Бүхыдөө управлени дотор энэ хэрэг һанаһанда хүрэмөөр бэшэ. Управлениин хүтэлбэрилхы аппарат социалис мүрысөөндэ хабаатай асуудалнуудта үшөөл бага анхарал хандуулна. Гадна түрүү дүй туршэл үргэнөөр тарааха хэрэг сагай эрилтэдэ таарама бэшээр ябуулагдана.

ШАНГА ХИНАЛТА ДОРО

Багдаринай экспедициин арадай хиналтын бүлэгэй бүридэлдэ гурбан коммунист, нэгэ комсомолец, хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд ородог юм. Эдэнэр бултадаа дааһан даабаридаа ехэ харюусалгатайгаар хандадаг эдэбхитэй зон. Тиимэһээ тус коллективэй ажабайдалай, ажал хэрэгэйнь алишье талань арадай хинагшадай харааһаа гарадаггүй байна.

Үнгэрһэн жэлдэ ябуулһан хүдэлмэриинь абаад харахада, зарим тэды дабшалта хэгдээ гэһэн тобшолол хэмээр. Жэшээлхэдэ, уралан нарижуулгын дурадхалнуудай үйлэдбэридэ хэр зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр нэбтэрүүлэгдэдэг, түлишэ болон тоһодолгын материалнуудай хэр зүбөөр гаргашалагдадаг, бии байгаа транспортын үбэлэй үеын ажалда хэр зэргээр бэлдэгдэһыень гансал һүүлэй дүрбэн һара соо шалгаһан байха юм. Тиихэдээ элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые дары усадхаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые абаһан байна.

Иимэ амжалтатай хүдэлмэринь партийна комитедэй арадай хинагшадта хандуулдаг саг үргэлжын анхаралһаа, ходо үзүүлдэг туһаламжа, заабариһаа үндэһэтэй. Тус бүлэгэй хүдэлмэриин дутуу дундануудые усадхаха талаар абтаһан хэмжээнүүдэй дүүргэлтые партийна организаци хинана. Арадай хинагшадай тоосоон комитедэй заседанинуудай үзэмжэдэ хирэ-хирэ болоод лэ табигдадаг.

Багдаринай экспедициин арадай хиналтын хүдэлмэрине зүбшэн хэлсэһэн КПСС-эй Баунтын райкомой бюро дүй дүршэлыень үргэнөөр тараахые хараалһан тогтоол баталан абаба.

АТЕИСТНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Ажалшадые атеис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ гээшэ тон шухала удха шанартай хэрэг. Тиимэһээ Яруунын аймагай колхоз, совхозуудай парткомууд тус хүдэлмэридэ горитой анхарал хандуулдаг юм. Энэ талаар бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудай түсэб болзор соогоо табигдаад, дүүргэгдэжэ байдаг.

Яруунын совхоздо энэ хэрэг муу бэшээр табигданхай. Һарадаа хоёр дахин нютагай радиогоор, мүн зоной олоороо ажалладаг газарта ошожо, пропагандистнууд лекцинүүдые уншадаг юм.

Гадна залуушуулай дунда ябуулагдадаг атеистическэ ...

БАМ

МҮНӨӨНЭЙ АГУУ БАРИЛГА

ҮБЭЛЭЙ ХАРГЫ ЗУРЫБА

Һаяхан Хойто-Байгалһаа баясама мэдээсэл абтаба. «Нижнеангарскстрой» трестын автобазын начальник В. П. Сланевский баруун зүгһөө Сибиринн далай хүрэһэн үбэлэй харгыгаар автомашинануудай түрүүшын колонно жолоодон гаргаа. Үбэлэй энэ харгы Байгалай шэлэ дээгүүр, ерээдүйн Байгалай тоннелиин баригдаха газараар зурына.

Трестын 575-дахи барилга-хабсаралгын поездын бульдозеристнүүд Николай Третьяков, Павел Новиков, Александр Александров Байгалай шэлын саһата оройгоор түрүүшын зүргэ гаргаһан байна.

— Түрүүшын зүргэ гаргагшаднай зоригтой бэрхэ байба, — гэжэ трестын хүтэлбэрилэгшэ бульдозеристнүүдээ магтана. Курлы хүрэхэ харгы дүрбэ дахин шахуу богони болгогдоо. Эндэһээ Усть-Кут хүрэхэнь холо бэшэ, оройдоол гурбан зуу гаран километр болобо. Байгалые тойрон Таловкаар ошохоодо, мянга гаран километр болюгшо һэн.

Харгы баригшад бэрхэшээлтэй эрхэ байдалда ажаллана. Дээдэ-Ангар, Кичера, Холодная гэжэ горходые дабан гараха хэрэгтэй. Японой «Комацу» фирмын хүсэ ехэтэй хоёр бульдозероор һараһаа үлүүтэй саг соо харгын түрүүшын зүргэ гаргагдаа. Механизаторнууд элдэб бэрхэшээлэй дайралдабашье, хараалагдаһан болзорһоо арбан хоногоор урид Кунермын нуур хүрэжэ шадаа.

Эгээл энэ үедэ бидэнэр «Запбамстроймеханизация» трестын 137-дохи оньһожоруулагдамал колонный ГАЗ-71 автомашинаар эндэ хүрэжэ ерээ һэмди. Колонной ахалагша инженер үбэлэй энэ харгын барилга харахаяа ерэһэн байгаа. Бульдозеристнүүдэй һайнаар ажаллаһаниинь, харгын зурлаа зүбөөр татаһаниинь элеэр харагдана.

Харгын захада зогсоһон ягаан бульдозерой кабина соо һууһан Николай Третьяковтой танилсабабди. Хүсэ ехэтэй бульдозер зуугаад жэлдэ ургаһан үндэр нарһадые бургааһандал адляар даран унагаагаадхина.

— Энэл даа. Кунермын нууриууд, — гэжэ Николай Третьяков доошоо заажа харуулна. Нуурта хүрэжэ ерэбэбди. Эрхүүгэй 572-дохи барилга хабсаралгын поездын барилгашад Магистральнаһаа нишэ харгы татаха юм.

Манай эндэ ябаһан үдэрнүүдтэ саһан ехээр орожо, нуурнууд харагдабагүй. Хайшаашье эрье, нарһан тужа, саһан. Залуу бульдозерист Саша Александров бидэнэрэй хажууда хүрэжэ ерэбэ. Танилсан хөөрэлдэбэбди. Тэрэ Эрхүүгэй транспортна барилгын техникум дүүргэжэ байна.

Залуу энэ хүбүү харахадаа. «Гэрээ һананагүй гүш?» гэһэн асуудал ээлүүдгүй гараба.

— Би Эрхүүгэйб. Өөрынгөө нютагтаб гэжэ һананаб. Бидэнэр Эрхүүгэй областиин газар дайда хүрэжэ ерэбэбди, — гэжэ энеэбхилэн харюусана.

Бидэнэрэй энэ тэрэ асуудалтайгаар хандаха гэхэдэ манай бульдозеристнүүд «Мүнөө сүлөөгүйбди, бага зэргэ хүлеэгээ һаа яахабта» гэжэ бидэнэртэ хандаа. Тэдэнэр хэхэ ажалаа үбэлэй богони үдэр соо дүүргэхээ оролдожо байба. Харанхы болохотой сасуу, ажал зогсоогдохо ёһотой.

Үдэшэ боложо. одоошье сэдьхэлээ ханан хөөрэлдэбэбди. Ангуушадай үбэлжэһэн багахан байра соо сайлажа, хөөрэлдэжэ һуугаабди.

— Абакан — Тайшет барилсаабди. Тюмень — Сургут дээрэ ажаллаабди. Манай 575-дахи СМП-гэй начальник Владимир Романович Богачтай арбан нэгэдэхи жэлээ сут ажаллажа байнабди. Харин Саша түрүүшынхеэ ехэ барилга, БАМ дээрэ ажаллажа байна. Бэрхэл хүбүүн даа, — гэжэ ахамад нүхэдынь хөөрэнэ.

Байгал-Амарай түмэр харгын барилгашадтай хөөрэлдэхэдэ ехэ һонин. Хэдэн зуун жэлдэ нюйрсожо байһан ой тайга һэргээн зэдэлүүлжэ, агууехэ барилга хэжэ байгшад үнэхөөрөө баатаршалга гаргана гэхээр. Нэтэрүү зоримгойгоор, олон бэрхэшээл дабан ажаллаха зуураа, элдэб асуудалаар һонирхоно. Уран һайханай ном уншана. Орон доторхи, хилын саанахи байдалаар һонирхоно. Өөһэдынгөө хэжэ байһан ажал зүбөөр сэгнэнэ, ушаа ёһо һайн мэдэнэ. Манай үе сагай агууехэ барилгада хабаадалсажа байһандаа омогорхоно, энэ нэрэ зэргэдэ хүрэмөөр ажаллана.

Иимэ һанал бодолготойгоор механизаторнуудтай мэндээ хэлэлсэжэ тараабди.

Сухаришагүй зоригтой барилгашад үбэлэй энэ харгы болзорһоонь арбан хоногоор урид дүүргэбэ. Тиигэжэ Усть-Кутһаа Хойто Муйска шэлэ хүрэтэр ашаа шэрэхэ арга бии болобо.

Д. САНЖИЕВ
Курлы хушуун.
Хойто-Байгалай аймаг.

Киргизэй эгээн томо ГЭС болохо Токтогульска ГЭС-эй гурбадахи, дүрбэдэхи агрегадууд ашаглагдаба. Агрегат бүхэниинь 300 мянган киловатт хүсэгэй байха. Мүнөө үедэ Токтогулай далай уһаар дүүргэгдэжэ эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Токтогульска ГЭС-эй машинна зал соо. Эндэ мүнөө түс тустаа 300 мянган киловатт хүсэтэй-энергоблогууд хүдэлгэгдэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

НЭГЭ ТРИЛЛИОН КИЛОВАТТ-ЧАС!

Жэлэй эхинһээ хойшо оронoймнай электростанцинууд нэгэ триллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргаба гээд СССР-эй Нэгэдхэмэл элшэ хүсэнэй түбэй диспетчерскэ хүтэлбэриин хүдэлмэрилэгшэд һаяхан мэдээсэбэ. Энэ һалбариин хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр хараалагдаһан хэмжээндэ хүрэһэн байна.

ТАСС-ай корреспондентын гуйлтаар СССР-эй элшэ хүсэнэй ба электрижүүлгын министр П. С. НЕПОРОЖНИЙ энэ мэдээсэлые шэнжэлхэдээ, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй үедэ тус һалбарине хүгжөөһэн тухай, 1976—1980 онуудта шиидхэхэ зарим тэды зорилгонууд тухай хөөрэбэ.

— Нэгэ триллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ хадаа КПСС-эн XXV съездын хүндэлэлдэ манай предприятинуудай, барилгануудай коллективүүдэй түйлаһан шухала илалта, ехэ амжалта болоно, — гэжэ П. С. Непорожний хэлээ. — Манай орон дотор иимэ ехэ электрын элшэ хүсэн түрүүшынхеэ үйлэдбэрилэгдөө. Партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» гэһэн проект дотор хараалагдаһанай ёһоор 1980 ондо оронoй электростанцинууд 1340—1380 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилжэ, арадай ажахыда үгэхэ байна!

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахые шармайн эрмэлзэжэ, энэ һалбариин хүдэлмэрилэгшэд үндэр уялгануудые абаад, 1976 оной ба түсэбтэ бүхы табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, «ойн баярай» киловатт-час үйлэдбэрилхэ хүндэтэ вахтада жагсаха эрхэдэ хүртэхын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байха юм. Братска ГЭС, Рязанска, Конаковско, һалбари соогоо мүрысөөнэй үүсхэл гаргаһан Костромской ГРЭС-үүд табан жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилөө. Красноярска, Вилюйскэ ГРЭС-үүдэй, Криворожско ГРЭС-2-ой, Лукомльско ГРЭС-эй энергетигүүд социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байна.

Нэгэ триллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэдэ энерго-барилгашад ехэ хубитаяа оруулна. Эдэнэй шэн габьяата ажалай ашаар Нурекскэ, Усть-Илимскэ, Чиркейскэ, Зейскэ ГЭС-үүдэй, Днепрогэс-2-ой түрүүшын агрегадууд хараалагдаһан болзорһоо урид хүдэлжэ захалаа. Запорожско ГРЭС-эй түрүүшын ээлжээн тон богони болзор соо ашаглалгада оруулагдаһан байна. Рязанска ГРЭС-эй түрүүшын ээлжээнэй барилгын болзор 1,5 дахин хороогдоо. Сургутска ГРЭС-эй түрүүшын ээлжээн болзорһоо урид хүдэлжэ эхилээ.

Эдэ бүхы томо ехэ станцинууд юһэдэхи табан жэлдэ баригдаһан байна. Дэлхэй дээрэ эгээл ехэ 6 миллион киловатт хүсэтэй Красноярска ГЭС-эй, 3 миллион киловатт хүсэтэй Криворожско ГРЭС-2-ой барилгые дүүргэлгэ шухала хэрэг болоһон байха юм.

— Элшэ хүсэн хадаа эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтэ хангадаг һалбаринуудай тоодо ороно, — гэжэ министр тэмдэглэбэ. — Тэрэнэй хурдан түргэн хүгжэлтэһөө индустриин ургалта дулдыдадаг, үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлдэг, арад зоной байдал һайжардаг байна. Эгээл иимэһээ түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ элшэ хүсэн бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхэ бшуу. Табан жэл соо энэ һалбаридахи элшэ хүсэнэй ургалта 67—70 миллион киловатт болоһон байна.

Шэнэ станци бүхэн баригдажа, ашаглалгада оруулагдахадаа, оршон тойронхи хизаар нютагаа саашадань хүгжөөдэг юм. Саяно-Шушенска ГЭС-эй барилгашад Сибириин агууехэ мүрэн Енисейе октябрь һарада хаагаа һэн. Энэ хүсэн түгэс гидростанци Саянай нютагай үйлэдбэриин бүлэг барилгануудай зүрхэн болохо байна. Шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ Саянай алюминиин заводто электролизой түрүүшын корпусууд бодхоогдохо, Минусинскда электротехническэ бүлэг заводуудай барилга эхилхэ. Эдэ бүгэдэ тус гидростанциин элшэ хүсөөр хүдэлхэ юм.

Түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ оронoй арадай ажахые хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй проектээр электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ, газар уһалха, хото городуудые ба промышленна предприятинуудые уһаар хангаха, суднаар ябалга ба загаһа барилгые хүгжөөхэ зорилгонуудые бүхыдэнь шиидхэхэ арга олгоһон томо ехэ гидроузелнүүдые бариха байна.

Һүүлэй арбан жэл соо хүдөө ажахыда электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ 3,5 дахин дээшэлүүлэгдээ. Имагтал түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй үедэ хүдөө нютагуудаар электрын элшэ хүсэ дамжуулгын 1 миллион шахуу километр линии татагдаа, трансформаторна олон подстанци баригдаа. Мүнөө колхоз, совхозуудай 97 процентнь гүрэнэй Нэгэдхэмэл элшэ хүсэнһөө зайн гал абадаг байна. Хүдөө нютагуудые электрижүүлхэ хүдэлмэрине саашадань һайжаруулһанай ашаар оньһожоруулагдамал бүлэг барилгануудта, шубуунай фабрикануудта ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлэгдээ.

Эрдэм, техникын дэбжэлтын үндэһэ һуури болохо зуураа, һүүлэй жэлнүүдтэ элшэ хүсэн нилээд хубилагдаһан байна. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ агрегадуудай, бүхэли станцинуудай хүсэн үргэдхэгдөө. Жэшээнь, мүнөө 60 электростанци 1 миллион ба тэрээнһээ дээшэ киловатт хүсэтэй юм. Хэрбээ Красноярска ГЭС-эй 12 турбинын тус тустаа 500 мянган киловатт хүсэтэй байгаа һаань, Саяно Шушенска ГЭС-эй 10 агрегадуудай туд бүхэниинь 1,40 мянган киловатт элшэ хүсөөр үлүү ехэ болохо байна.

Элшэ хүсэнэй эгээл залуу һалбари болохо атомай элшэ хүсэ хүгжөөлгэдэ гол анхарал хандуулагдана. Юһэдэхи табан жэлэй үедэ орон доторнай Ленинградай, Кольско, Билибинскэ атомна электростанцинуудта электрын элшэ хүсэн яларһан байха юм. Арбадахи табан жэлдэ 13—15 миллион киловатт хүсэтэй атомна электростанцинууд баригдахаар түсэблэгдэнхэй.

...Ленинэй ГОЭЛРО-гой түсэбые һаншааһан Совеэдүүдэй бүхэроссиин VIII съездын делегадуудта оронoо электрижүүлхэ карта харуулагдаһан байгаа. Дүн хамта 1,5 миллион киловатт хүсэтэй 30 электростанци оронoймнай картын дэбисхэр дээрэ эндэ тэндэ түхэреэлэн тэмдэглэгдэһэн байгаа бшуу. Эдэ электростанцинууд ойрын 10—15 жэл соо баригдаха ёһотой байба. Энэ түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ оронoймнай электростанцинуудай ниитэ хүсэн 220 миллион киловаттда хүрэхэ юм. Энэнь ГОЭЛРО-гой түсэбөөр хараалагдаһанһаа 150 дахин ехэл! В. И. Ленинэй «партиин хоёрдохи программа» гэжэ нэрлэгдэһэн ГОЭЛРО-гой түсэб Совеэдүүдэн оронoй мүнөө үеын электрын элшэ хүсэнэ — нэгэ триллион киловатт-час элшэ хүсэндэ эхи табяа бшуу.

Т. АККУРАТОВА.
(ТАСС).

АРАДАЙ БАСАГАН

Совет засагай түлөө тэмсэлдэ, социалис байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан Мария Михайловна Сахьяновагай түрэһөөр 80 жэл, мүн партиин гэшүүн боһоорынь 60 жэл гүйсэбэ.

М. М. Сахьянова Эрхүүгэй губерниин. Балаганска уездын. Бильчирэй волостын. Шебартуй тосхондо гытэй буряадай бүлэдэ 1896 оной январиин табанда түрөө бэлэй. Мария Михайловна хоёр классай училищи һүүлээр Малышевска церковно-учительска һургуули 1914 ондо дүүргээ һэн. Оюун бэлигтэй, һүбэлгэн эрхэ басаган һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ зорилготойгоор Петроград хото 1915 оной мордобо. Энэ холо зайһыень тулада нютагай зонһоо мүнгэн суглуулаглаһан юм. Тиигэжэ М. М. Сахьянова П. Ф. Лесгафтын нэрэмжэтэ эхэнэрнүүдэй дээдын курсда өөрын дуранай шагнагша болоһон байна.

Нүхэр Сахьянова һуралсалайнгаа түрүүшын үдэрһөө революционно хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилһэн юм. Тиин 1915 оной сентябрьда студентнэрэй марксистска бүлэгтэ ороо. М. М. Сахьянова 1916 оной февральда большевигүүдэй партиин гэшүүн болоо бэлэй. М. М. Сахьянова марксизм-ленинизмын теори шудална, революционно ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Партиин Петроградай комитедэй даалгабараар хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Сүлэгдэһэн, түрмэдэ хаагдаһан хүнүүдтэ, Путиловска заводой больницын кассада туһалха һангаар студентнэрэй, хүдэлмэришэдэй улаан Хэрээһээ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Большевич эхэнэрэй эдэбхитэй революционно ажал ябуулгые хаанта засагай полицинхид мүрдэжэ эхилбэ. 1916 оной декабрьда залуу басаган түрмэдэ хаагдаа һэн. Мария Михайловна Петроградай эхэнэрэй түрмэһөө. Февральска революциин үедэ сүлөөлэгдөө.

Нүхэр Сахьянова большевигүүдэй партиин нюуса байдалһаа гарахадань, партийна хүдэлмэридэ хабадуулагдаа һэн. Тиигэжэ 1917 оной мартһаа май хүрэтэр партиин Петроградай 2-дохи городской райкомой секретаряар ажаллаа.

В. И. Ленинэй хилын саанаһаа Петроград 1917 оной апрелиин 3-да ерэхэдэнь, Мария Михайловна угталсаа һэн. Залуу партийна хүдэлмэрилэгшэ вождиин «Социалис революци мандаха болтогой!» гэһэн уряа үгые түрүүшынхеэ эндэ вокзал дээрэ шагнаа бэлэй. Мүн Сахьянова В. И. Ленинтэй апрелиин 3-най һүни Кшесинскиин ордон соо болоһон партийна эдэбхитэдэй уулзалгада байлсаһан юм.

Марксизм-ленинизмын хэтэ мүнхэ зохёолнуудые нюуса кружогуудта шудалһан, вождиин элидхэлнүүдые нэгэтэ бэшэ шагнаһан, большевигүүдэй партиин суута Петроградай организациин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан үйлэ хэрэгүүд коммунистын саашанхи харгы замые тодорхойлоо һэн.

М. М. Сахьянова 1917 оной зун Эрхүү ерэжэ, олониитын дунда революционно ажал ябуулгада «хамсыгаа шуун» оролсоо бэлэй. Тинхэдэ нүхэр Сахьянова Балаганска уездын таряашадай дунда большевигүүдэй партиин хараа шугам тухай хөөрэжэ үгэдэг, буржуазна националистнуудай хорото ажал ябуулгые элирүүлдэг һэн. 1917 оной намар эршэ хүсэтэй тэмсэлэй ашаар большевигүүдэй партиин Эрхүүгэй бэеэ даанхай организаци байгуулагдаа һэн. Тиигэжэ Мария Михайловна энэл оной намарһаа 1918 оной май һарын дүүрэтэр тус комитедэй секретаряар ажаллаа.

1917 оной октябриин эхеэр большевигүүдэй партиин Эрхүүгэй комитет байгуулагдажа, партиин ЦК-гай хүтэлбэри болон туһалалгаар Эрхүүдэ болон губернидэ Совет засаг тогтоохо талаар айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа һэн. Совет засаг Эрхүүдэ байгуулхын түлөө тэмсэлэй гол байлдаанууд 1917 оной декабрьда Сагаан гэр соо (Белый дом) болоһон юм. Тиихэдэ Сибириин Соведүүдэй ЦИК тус гэр соо байрланхай байгаа. Сагаан гэрые хамгаалагшад П. П. Постышев, М. А. Триллисер, С. Н. Лебедев болон бусадтай хамта М. М. Сахьянова байлсаһан юм.

Эрхүүдэ Совет засаг тогтооһон ушар Эрхүүгэй губерниин ба Забайкалиин областиин буряад һууринуудта. Совет засагай түлөө тэмсэлдэ ехээр нүлөө үзүүлээ. Тиихэдэ энэ хэрэгтэ эсэргүү тэмсэл буржуазна националистнууд ударидаһан юм. Тиимэһээ большевигүүдэй партиин Эрхүүгэй организациин дэргэдэ 1918 оной эхин багта байгуулагдаһан буряадай большевигүүдэй бүлэг М. М. Сахьяновагай хүтэлбэри доро эдэнэртэй эрид нэтэрүү тэмсэл эрхилһэн байна.

Эрхүүгэй Соведэй органууд «Власть труда», «Сибирская рабоче-крестьянская газета» болон бусадта М. М. Сахьянова хэдэн ехэ статьянуудые хэблэһэн юм. Тэрэ статьянууд соогоо буржуазна националистнуудай үзэл бодолые элирүүлдэг һэн. Автор интернациональна үзэл бодол дээрэ үндэһэлэн, Буряадай нютагуудта Соведүүдые бии болгожо, ород ба буряад ажалшан түмэниие нэгэдэн ниилүүлхын түлөө статьянууд соогоо бэшэһэн байдаг.

Мүнөө, хэдэн арбаад жэлэй үнгэрһэнэй удаа 22 наһатай коммунист буряад басаганай статьянууд болон хэлэһэн элидхэл, үгэнүүдые уншаад байхадаа. М. М. Сахьяновагай үзэл бодолойнгоо дайсадтай сухарнишагүйгөөр тэмсэн. ленинскэ ёһо гуримуудай түлөө бүхы хүсэ шадалаа шадамар бэрхээр зорюулдагтань гайхамаар.

Сибириин түб 1918 оной апрельдэ националист Бурнацкомдо эсэргүүсүүлэн, Сибириин түбэй Буряадай сектор (подотдел) М. М. Сахьяновагай хүтэлбэри доро байгуулаа. Партиин Эрхүүгэй комитедые ударидагаг элитэ большевигүүд П. П. Постышев, Н. А. Гаврилов. Н. П. Яковлев болон бусадай хүтэлбэреэр тус эмхи зургаан 1918 оной август болотор буряадуудай дунда горитой хүдэлмэри ябуулһан байна.

Майн һүүлдэ чехословагууд бүһалгаа үүдхэжэ, Сибиртэхи Совет засаг тухашаралтай байдалда ороо бэлэй. Энэ шанга сагта партийна организаци бүхэн бүһалгаашадтай тэмсэлэй фронтын харюусалгатай газарнуудта өөһэдыһгөө эдэбхитэдые эльгээгээ бэлэй. М. М. Сахьянова түрүүлэн Нижнеудинска, һүүлээрнь Прибайкалиин фронтдо агитатораар ажаллаһан байна.

1918 оной зун революцида эсэргүү дотоодын ба гадаадын нэгэдэмэл хүсэн Сибиртэ Совет засаг унагаажа шадаа. Большевигүүд саг зуурада илалта туйлаһан дайсанай урдаһаа хүдэлмэришэн болон тарлашадай хүсэ элсүүлхын, совет засаг һөөргэнь тогтоохын тулада нюуса байдалда орохо баатай болоо. Тэдэнэй дунда тэрэ үедэ Владивостогто байһан М. М. Сахьяновашье бии һэн. М. М. Сахьянова 1919 оной эхинһээ 1920 оной апрель болотор РКП(б)-гэй Дальневосточно комитедэй секретаряар хүдэлжэ, харин булимтарагшадтай ба сагаантантай тэмсэлдэ, мүн партиин хараа шугамые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр хабаадалсаа һэн. 1920 оной намарһаа Коминтернын Дальневосточно секретариадай Монголтүгэд секциин бүридэлдэ оролсожо, энэл организациин даабаряар хилын саана нюуса партийна хүдэлмэридэ эльгээгдэө.

М. М. Сахьянова 1921 оной һүүлһээ 1923 оной намар болотор Я. М. Свердловэй нэрэмжэтэ Коммунис университедтэ Москвада һураһан юм. Манай гүрэнэй партийна болон советскэ-эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ талаар дээдэ партийна түрүүшын һургуули энэ байһан юм. Эндэ һураһан хүн бүхэн марксистско-ленинскэ теори болон Коммунис партиин түүхэ һайнаар шудалжа гарадаг байгаа.

М. М. Сахьянова тус һургуулияа дүүргэжэ, партиин Буряад-Монголой обкомдо ажаллахаар эльгээгдээ һэн. 1923 оной ноябрьһаа 1924 оной ноябрь хүрэтэр партиин обкомой агитаци болон пропагандын таһагые даагшаар хүдэлөө. Һүүлээрнь партиин обкомой харюусалгата секретаряар һунгагдаа. Тэрэ үедэ областной партийна организациин хүтэлбэреэр арадай ажахые һэргээн бодхоохо, социалис хубилалтануудые, үнгэргэхэ, партиин зэргэнүүдые саашадань эмхидхэн хүгжөөхэ, буряад арадай гүрэн түрые бэхижүүлхэ, ленинскэ национальна политикые бэелүүлхэ болон бэшэшье шухала асуудалнууд шиидхэгдэһэн байха юм. Эдэ бүхы үйлэ хэрэгүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ областной партийна организациие ударидагшад М. М. Сахьянова, В. И. Трубачеев. М. Н. Ербанов, М. И. Амагаев болон бусад ехэ габьяатай.

1929 оной январьда М. М. Сахьянова партиин ЦК-гай харюусалгата инструктораар дэбжүүлэгдээ. Мүн энэл жэлдэ Улаан профессурын институдай бэлэдхэлэй отделенидэ һуража эхилээ. Удаань түүхын болон партийна отделенидэ һураа. 1932 оной май һарада һөөргөө ЦК-да ажаллаа. М. М. Сахьянова хэдэн жэлэй туршада партиин ЦК-да хүдэлөө. Һүүлээрнь пропагандистска болон научна хүдэлмэри эрхилээ.

Граждан дайнай түүхын секретариадай научна хүдэлмэрилэгшөөр 1949 онһоо ажаллаа. Харин 1951 онһоо амаралгын наһа гүйсэтэрөө (1956 он) КПСС-эй ЦК-гай марксизм-ленинизмын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшөөр ажаллаһан байна. М. М. Сахьянова «СССР-эй граждан дайнай түүхэ» гэжэ научна ехэ хүдэлмэриин табадахи ботиин авторнуудай нэгэн юм.

М. М. Сахьянова партиин XV, XVI, XVII съезднүүдэй делегат байһан, XV, XVI съезднүүдтэ ВКП(б)-гэй ЦКК-гай, XVII съезд дээрэ ВКП(б)-гэй ЦК-гай Партийна хиналтын комиссиин гэшүүнээр һунгагдаһан. Мүн СССР-эй ЦИК-гэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи зарлалай депутат байһан юм. Революционно хүдэлөөндэ ба социалис байгуулалтада габьяатай һэн тула М. М. Сахьянова Ленинэй хоёр орденоор (1933, 1956 онууд) шагнагдаһан байна.

М. М. Сахьянова олон юумээр һонирходог, ехэ юумэ мэдэдэг хүн юм. Мария Михайловнагай гансал өөрынь айхабтар баян библиотеко зээнэйнь ажабайдалай олон һалбаринуудаар һонирходог, уншадаг, ехэ юумэ мэдэдэг байһые гэршэлнэ. Тэрэшэлэн 1960 ондо Зүүн Сибириин библиотечнэ институдай нээгдэхэдэ, буряад революционерка өөрынгөө библиотекэһээ хэдэн мянгаад боти номуудые бэлэг болгон, залуу институдта баряа бэлэй.

Мария Михайловна үнинэй амаралтада гаранханшье һаа, үшөөл ажаллаһаар. Статьянуудые, дурдалгануудые бэшэдэг, олониитын дунда хүмүүжүүлхы ажал ябуулдаг, түрэл республикаяа ходо ерэжэ байдаг юм.

М. М. Сахьянова 80 наһанайнгаа ойн баярые хүнгэн сарюунаар, ниитэ болон эрдэм шэнжэлгынгээ амжалтануудаар угтажа байна.

Б. БАТУЕВ,
түүхын эрдэмэй доктор, Зүүн Сибириин культурын институдай профессор.

ДЕПУТАДУУДТА ТҮШЭГЛЭН

Соведүүдэй хүдэлмэри

Нютагай Соведүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой, Буряадай АССР-эй хуулиин гараһанай һүүлээр Хурамхаанай аймагай, сельскэ, сомоной Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд ниитэ-эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээ нилээд дээшэлүүлээ. Тэдэнэр промышленность, хүдөө ажахы, соёл культура хүгжөөхэ, ажалшадай ажабайдал, ажаһуудал һайжаруулха талаар партийна организацинуудай ябуулжа байгаа хүдэлмэридэ горитойхон туһа хүргэдэг болонхой.

Аймагай Совет, тэрэнэй гүйсэдком бүхы хүдэлмэреэ депутадуудта түшэглэн ябуулна. Предприяти, организаци, леспромхоздо, колхоз болон совхоздо депутадууд бүлэг боложо таһараад, ажалшадай дунда сэхэхэн хүдэлмэри ябуулна, түсэб, уялгануудые дүүргэхэ талаар хэмжээнүүдые абана.

1971—1975 онуудта аймагай Совет, тэрэнэй гүйсэдком сесси, заседанинууд дээрээ экономико, соёл культура хүгжөөхэ асуудал хаража, ажахын болон сомоной, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо шагнажа, шухала хэмжээнүүдые абажа байгаа. Тиин аймсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ Хурамхаанай, Хара Модоной, Гааргын, Майскын, Дыреэнэй, Һахалиин, Барханай сомоной болон сельскэ Соведүүд тоосоһон байна.

Илангаяа Хурамхаанай, Барханай болон Хара-Модоной сомоной, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомууд һулаар хүдэлдэг байгаа. Аймагай Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ шанга шүүмжэлдэ ороо. Аймсоведэй гүйсэдкомой шиидхэбэри дүүргэхын, сомоной, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомуудай ажал хүдэлмэри һайжаруулхын тула депутадууд эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Мүнөө дээрэ дурдагдаһан сомоной, сельскэ Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд ажал хүдэлмэреэ элитэ һайжаруулаа, депутадууд промышленность, хүдөө ажахы, соёл культура хүгжөөхэ хэрэгтэ һаналаа ехээр табидаг болоо. Өөһэдөө бүгэдэндэ үльгэр жэшээ харуулан хүдэлнэ. Хурамхаанай, Гааргын, Дэрээнэй сомсоведүүдэй гүйсэдкомууд шэнэ байра барюулжа оронхой. Илангаяа Дэрээнэй сомоной Совет ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид һайжаруулаа.

Тус сомоной Соведэй гүйсэдкомые хэдэн жэлэй туршада аймагай Соведэй депутат В. Ц. Батаров хүтэлбэрилнэ. Сомоной Соведэй гүйсэдком бүхы ажал хүдэлмэреэ депутадуудтаа түшэглэн, тэдэнтэйгээ нягта холбоотойгоор ябуулна. Энэ жэл сомоной Совет гүрэндэ мяха, нооһо худалдаха, ниитын малда тэжээл бэлдэхэ түсэбөө дүүргээ. Сомоной Совет, депутадууд һуурин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ юумэ хээ. Соёлой добтолгын хоёр жэлэй дүнгөөр энэ сомсоведтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаһан юм.

Аймагай, сельскэ, сомоной Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд, депутадууд һунгагшадай захяа, заабари хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө ехээр оролдоно. Урда болоһон һунгалтын үедэ һунгагшадай нютагай Соведүүдтэ үгэһэн 100 захяагай 87-ниинь дүүргэгдэөд байна. Манай аймагта Соведүүдэй тусхай үдэр бии болгогдонхой. Энэ үдэр сомоной болон сельскэ Соведүүдэй сесси, гүйсэдкомуудай заседани үнгэргэгдэнэ, депутадууд һунгагшадтаа уулзана.

Аймагай, сомоной. сельскэ Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдкомуудай, депутадуудай үүсхэл, оролдосотойгоор хүдэлдэгһөө предприяти, организаци, эмхи зургаанууд, ажахынууд түсэб, уялгануудаа муу бэшээр дүүргэдэг болоо. Һүүлэй табан жэлэй туршада аймагай промышленность продукци гаргалгаа 1,9 дахин ехэ болгоо. Колхоз, совхозууд мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэнхэй. Аймагай 44 һаалишад, 66 хонишон, промышленностиин 140 хүдэлмэришэн табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэө.

Һүүлэй табан жэлэй туршада аймагайминай ажахынууд адууһа малайнгаа тоо толгой горитойхоноор олошоруулаа. Жэшээлхэдэ, ганса эбэртэ бодо мал энэ үе соо 3000 гаран толгойгоор олошороо. Һүүлэй табан жэл соо наймадахи табан жэлэйхиһээ ороохо тарянай, хартаабхын, овощой ургаса, адууһа малай ашаг шэмэ горитойгоор дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта аймагай, сельскэ, сомоной Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдкомуудай ажал хүдэлмэридэ үшөөл дутагдалнууд үзэгдэнэ. Зарим сомоной, сельскэ Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд ажал хүдэлмэридөө депутадуудые һулаар хабадуулна, тэдэнээ һургаха талаар зохихо хэмжээ абанагүй. Олонхи Соведүүд, гүйсэдкомууд ажалшадай дунда илангаяа эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэри мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэмөөр ябуулнагүй.

Манай аймагай ажалшад «СССР-эй арадай ажахые 1976 — 1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» гэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй проектые ажалай болон политическэ тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтажа абаад, мүнөө уншажа танилсажа, һанамжаа оруулжа байна. Ажалшадай **энэ эрмэлзэлгые хүтэлбэрилэн аймагайнгаа экономико болон соёл культура бүри түргэнөөр** хүгжөөхэ гэшэ нютагай Соведүүдэй шухала зорилго болоно.

И. ИВАНОВ,
Хурамхаанай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Захааминда

АНХАРХААР

Манай совхозой түб һууриин Хамни тосхондо һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ барилганууд, байрын гэрнүүд олоор баригдажа, болбосон түхэлтэй болоно. Теэд тосхоной үйлсэнүүд үдэшэ болоходо харанхы, зайн галаар гэрэлтүүлэгдэнэгүй. Тиимэһээ хүнэй ябахын аргагүй, торожо унашамаар байдаг. Иимэ ушар гансашье Хамнида бэшэ, мүн совхозой Хуртагын, Бургын отделениинүүдтэ үзэгдэнэ. Эдэ һуурин нютагуудай үйлсэнүүдые үдэшэндөө, үглөөндөө гэрэлтүүлдэг болоһоор саг ерэһээр үнинэй.

Зун, намарай үедэ үйлсэнүүдтэ шабар шалбаа болодог. Үбэлдөө хүнэй ябахаар бэшэ халтирхай байдаг. Иимэ сагта ямаршье хүн, илангаяа ехэ наһатайшуул үдэшэндөө соёлой байшанда ошожо, кино гү, али концерт хараха аргагүйдэнэ ха юм.

Тиимэһээ һуурин тосхонуудаа зайн галаар гэрэлтүүлдэг болохо асуудалаар Хамниин сельсоведэй гүйсэдком. совхозой хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээ ойрын сагта абаха бэзэ гээд найдагдана.

Д. ХАНДУЕВ,
совхозой хүдэлмэришэн.

АМЖАЛТАТАЙГААР

Захааминай аймагай оньһожоруулагдамал лесхозой хүдэлмэрилэгшэд Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, юһэдэхи табан жэлэй ба түгэсхэхы оной түсэбтэ даабаринуудые, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа. Жэшээлхэдэ, 1975 ондо продукци үйлэдбэрилхэ түсэб 100,8 процент, тэрэниие худалдаха даабари 106,9 процент бэелүүлэгдээ. Мүн тиихэдэ модо тариха, ой тайга сэбэрлэхэ түсэбүүд урагшатай һайнаар дүүргэгдэһэн байна.

Тус лесхозой коллектив табан жэлэйнгээ түсэб аяар июнь һарада дүүргэһэн юм. Коллективэй энэ амжалтада лесхозой түрүү ажалшад: модо бэлэдхэгшэд А. Д. Красновский, М. М. Захаров, В. О. Мункуев, жолоошод В. К. Скоробогатов, П. Я. Лапутин, барилгашан Ц. М. Будаев гэгшэдэй оруулһан хубита ехэ.

Мүнөө энэ лесхозой ажалшад болоходоо байгаа партиин XXV съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана.

Б. ШОЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Улаан-Үдэ, Железнодорожно район.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ОЛОНОЙ ХАБААДАХА ХЭРЭГ

«Байкалрыбвод» управлени, тэрэнэй оперативна бүлэг Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай, Буряадай АССР-эй газар дайда дээрэхи гол мүрэнүүдтэхи загаһа олзоборилхо, тэдэнэрэй тоое олошоруулха талаар хуулиин эрилтэнүүдые бэелүүлхэ, хинаха уялгатай. Оперативна бүлэг штадтаа 4 соведтэй, тэрээндэнь ниитын 150 инспектор тоологдоно.

Оперативна бүлэгэй инспекторнүүд 1975 оной январиин 1-һээ загаһа бариха дүрим хазагайруулһан 281 ушар элирүүлһэн байна. Гол, мүрэнүүдэй уһа бузарлаһан 51 ушар тэрэ тоодо ороно. Энэ хугасаа соо хуулиин эрилтэ хазагайруулһан 271 хүндэ зэмэ тохогдоһон байха юм. Тэдэнэрэй 19 хүниинь гол, сөөрэмэй уһа бузаруулһанайнгаа түлөө хэһээгдэө, Тиихэдэ 6545 түхэригэй яла, тэрэ тоодо гол мүрэнүүдэй уһа бузартуулһанай түлөө 5100 түхэригэй яла ашагдаһан байна. Тэрэнэй 3840 түхэригынь түлэгдөөд байна. Гүрэндэ хохидол ушаруулһанай түлөө 14625 түхэригэй нэхэбэри хэгдээ. Тэрэнэй 3925 түхэригынь нэхэгдэжэ абтаа. Загаһа бариха дүрим хазагайруулһанайнгаа түлөө 44 хүн шанга һануулга абаа. Совет партийна органуудта харагдажа үзэгдэхын түлөө 40 материал эльгээгдээ. 11 хүнэй хэрэг мүрдэлгын органуудта дамжуулагдан үгтөө. Моторно 2, һэлюуртэй 4 онгосо, хамтадаа 2475 метрэй элдэб хэмжээнэй гүльмэ, 1310 түхэригэй 973 килограмм элдэб түрэлэй загаһан хураан абтаа.

Оперативна бүлэг загаһа бариха дүримые хүн зоной дунда тайлбарилха талаар ниитэ-ойлгуулламжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. 1975 оной эхинһээ хойшо 5 лекци, элидхэлнүүд уншагдаһан, 23 суглаан, 50 хөөрэлдөөн үнгэргэгдэһэн, радиогоор 2 дамжуулга хэгдэһэн, хэблэлдэ 10 материал тунхаглагдаһан, браконьернүүдые элишэлэн шүүмжэлһэн 8 фотовитринэ олоной үзэмжэдэ табигдаһан, загаһа олзоборилхо хуули сахиха уряалтан 5000 лозунг, плакадууд тараагдаһан байха юм.

Загаһа олзоборилхо хуулиие хүн зоной дунда тайлбарилха талаар хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар загаһа бариха дүрим хазагайруулха ябадал жэлэй туршада нилээд үсөөрөө.

«Байгал нуур шадархи байгаалиин баялигуудые зүбөөр ашаглаха ба һайн байлгаха ябадал хангахын тула шухала нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхэ талаар промышленна болон коммунальна - ажаһуудалай эрилтэ хангадаг предприятинуудай ямар хүдэлмэри ябуулжа байһые «Байкалрыбвод» управлениин оперативна бүлэг ходо шалгажа байдаг. 1975 оной январиин 1-һээ 60 иимэ шалгалта үнгэргэгдөө. Промышленна болон коммунальна-ажаһуудалай эрилтэ хангадаг зарим предприятинууд дээрэ дурсагдаһан тогтоолой эрилтэнүүдые хүсэд дүүргэнэгүй гэжэ шалгалтанууд элирүүлжэ үгөө. Промышленна болон коммунальна - ажаһуудалай эрилтэ хангадаг предприятинууд хэрэглэһэн уһаяа Сэлэнгэ мүрэн, тэрэнэй аса һалаанууд руу урадхуулан гаргана. Иимэ шалтагаанһаа боложо, сүүдхэдээ 100 мянган кубическа метр хүрэтэр бузарлагдаһан уһан гол мүрэнүүдтэ урдажа ороно, загаһанай ажахынуудта ехэхэн хохидол ушаруулна.

Улаан-Үдын шэлэй завод хэрэглэгдэһэн уһаяа Сэлэнгэ мүрэн уруу урадхуулна. Бог шорой, модоной үлэгдэл гэхэ мэтые зөөжэ, мүрэн уруу адхана. Мүн лэ Улаан-Үдын һэеы гутал даражэ оёдог фабрика нооһоной муухай үлэгдэл Сэлэнгэ мүрэн уруу хаядаг байна. Модоной хибэдэһэн, нооһоной үлэгдэл уһан соо удаан хэбтэжэ үжэхэдөө, уһанай кислородые бэедээ шэнгээн абадаг гэжэ мэдээжэ. Кислородоор дуталдаһан уһанда загаһанай түрьһэн хосордог байна. Илангаяа Сэлэнгэ, Үдэ мүрнүүдтэ сэбэрлэгдээгүй, бузарлагдаһан уһа урадхуулхада, элдэб үлэгдэл хаяхада, загаһанай үдэсэдэ муу нүлөө үзүүлнэ.

«Байкалрыбвод» управлениин оперативна бүлэг дээрэ дурсагдаһан предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга һануулга хэдэн дахин хэһэн байна. Гэбэшье тэдэнэр дутуу дунданууды зайсуулха талаар ямар нэгэн хэмжээ абахаһаа байтагай, мүнөө болотор гол мүрнүүдэй уһа бузарлажа үргэлжэлһөөр.

Загаһа хамгаалха, браконьернүүдтэй тэмсэхэ, загаһа олзоборилхо хуулине хүн зоной дунда ойлгуулха талаар хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ ниитын инспекторнүүд, комсомолшууд, эдэбхитэд ехэ туһаламжа үзүүлнэ. 1975 ондо ниитын инспекторнүүд загаһа бариха дүрим хазагайруулһан 34 ушар элирүүлһэн, 4 лекци уншаһан, 110 хөөрэлдөө үнгэргэһэн, хүн зоной дунда 1500 лозунг, плакадуудые тарааһан байна. Ниитын инспекторнүүд Г. Я. Галимов, В. Н. Пугачев, А. П. Коробенков гэгшэд эрхимүүдэй тоодо оролсоно.

1975 оной августда Советскэ районно Соведэй гүйсэдком омолиин түрьһээ хаяха үедэ нарин шанга хиналта тогтоохын, браконьернүүдтэй эрид тэмсэхын тулада арадай тусгаар дружина байгуулха тухай шиидхэбэри батален абаһан юм. «Электромашина», Кировэй нэрэмжэтэ заводуудай үйлэдбэриин түрүүшүүл тэрэнэй бүридэлдэ оруулагдаа һэн. Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд омолиин түрьһэ хаяха үедэ, тэрэниие сахин хамгаалхын тулада хэрэглэхэ транспорт үгэһэн, графигай ёһоор дежурствада гараха хүнүүдээр хангаһан байна. Дружинын гэшүүд Жавоедов, Борисюк («Электромашина»), Новоженов, Гарифулин (шэлэй завод) гэгшэд харюусалгатайгаар хандаа гэжэ эндэ тэмдэглэмээр.

Загаһа сахин хамгаалха органуудай гүрэнэй бүхы инспекторнүүд партийна, комсомолой, профсоюзай организацинуудтай, захиргаанай органуудтай зүбшэн хэлсээд, 1976 ондо загаһа сахин хамгаалха талаар хэмжээ ябуулгануудые хараалха, загаһа олзоборилхо хуулине хүн зондо тайлбарилха ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэриие бүри эдэбхитэйгээр ябуулха зэргэтэй.

Гансал олониитын туһаламжаар лэ загаһанай нөөсэ, баялиг нарин нягтаар сахин хамгаалагдаха байна. Тиимэһээ загаһа сахин хамгаалга хадаа олоной хабаадаха хэрэг болоно.

А. ХАМАГАНОВ,
«Байкалрыбвод» управлениин оперативна бүлэгэй инспектор.

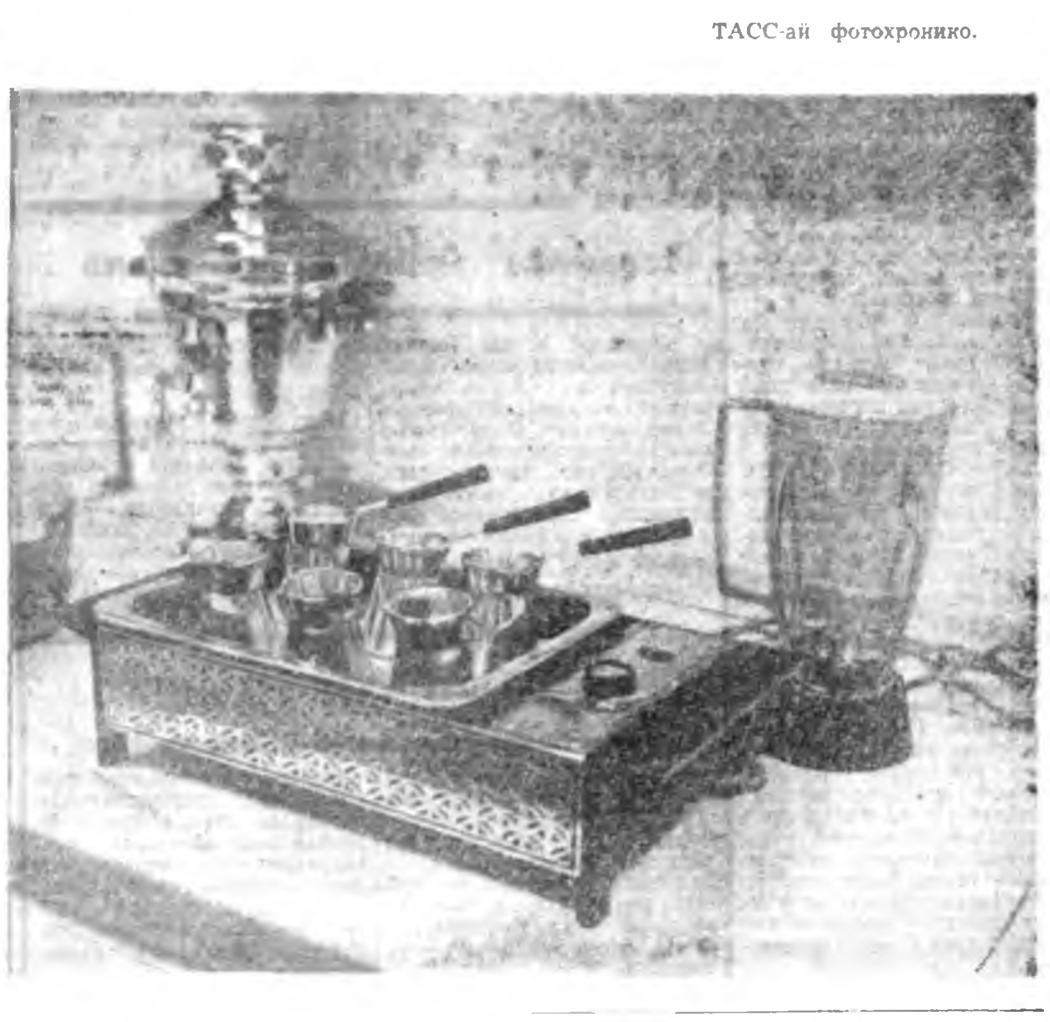
ҺАЙН ШАНАРТАЙ ЭД БАРАА— АРАД ЗОНДО

МОСКВА. Партиин XXV съездэ КПСС эй ЦК-гай гаргаһан проектын ёһоор арад зоной социальна хүгжэлтэ, һуудал байдалые һайжаруулха гэһэн Коммунис партиин табиһан программа дотор хүнгэн промышленностиин зүйлнүүдые, ажаһуудалай эд бараа олоор бүтээн гаргажа. арад зоной һуудал байдал һайжаруулха зорилгонууд хараалагдана.

Ажаһуудалай прибор болон техникэ бүтээн гаргалаг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд гэрэй ажал хүнгэрүүлхэ олон шэнэ зүйлнүүдые бүтээн гаргахаар бэлдэнэ. Тэдэнэй олонхинь СССР-эй ВДНХ-гай «Хүнгэн промышленностиин, эдеэ хоолой болон ажаһуудалай машинануудые бүтээн гаргалгын түйлалтанууд болон ерээдүйн зорилгонууд» гэһэн павильон соо табигданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кофи шанаха прибор.

ТАСС-ай фотохронико.

Нютаг нютагай һонин

ИНТЕРНАДУУД ОЛОШОРНО

Колхоз, совхозуудай түб тосхонһоо холо, хэдэн арбаад модоной зайда ажаһуудаг малшадай үхибүүд интернадуудта байдаг юм. Һурагшад халуун эдеэ хоолоор хангагдана, дулаан байрада байрлана. Эдэ хэмжээ ябуулганууд бүгэдэ ниитын найман жэлэй уялгата һуралсал тухай асуудал шиидхэхэдэ ехэхэн үүргэ дүүргэдэг. Мүнөө һургуулинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн арбан интернадта 670 һурагшад байдаг. Ноёхоной, Юрөөгэй, Харганаагай дунда һургуулинууд интернадай һайн байрануудтай болонхой. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо уужам һаруул, хоёр дабхар интернадай байшан баригдаһан юм. Тэндэ байрладаг 120 үхибүүдтэ һуралсалай зохисотой эрхэ байдал эмхидхэгдэһэн. Табин һурагша гүрэнэй гүйсэд тэдхэмжэдэ оруулагдаа.

Р. БАЛДАНОВ.

АНГУУШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

Буряадай агнуури — олзоборилгын управлени шоно хюдаха талаар мүрысөө үнгэргэжэ байна. Энэ мүрысөөн үнгэрһэн жэлэй октябриин 1-һээ байгша оной октябриин нэгэн болотор үргэлжэлхэ юм. Агнууриин хэрэгтэ эрхим дүнгүүдые туйлаһан ангуушадта дүрбэн янзын шан олгогдохоор хараалагдана.

Арбанһаа үсөөн бэшэ шоно, тэрэ тоодо гурбан эмэ шоно алаһан ангуушан 150 түхэригэй шанда хүртэхэ юм. Найман шоно, тэрэ тоодо хоёр эмэ шоно хюдаһан хүндэ 120 түхэригэй шан олгогдохо. Зургаанһаа үсөөн бэшэ, тэрэ тоодо нэгэ үлэгшэн шоно хороогшодто 80—80 түхэригэй хоёр шан хараалагданхай.

Хяагтын аймагһаа энэ конкурсда хорин ангуушан хабаадана. Шарагол тосхондо ажаһуудаг И. П. Кожевников нэгэ һүниин туршада 5 ехэ үлэгшэн шоно хабхаанаар барияад, бэлэдхэлэй контородо тушаажа, 500 түхэриг мүнгэн шан абаа.

М. ГЫЛЫКОВ.

Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай дүй дүршэлтэй болоһон 4-дэхи разрядай штукатур-маляр Нина Ивановна Третьякова коллектив соогоо суутай юм. Тэрэ партиин ээлжээтэ съездые шэнэ илалтаар угтахын түлэдэ халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нина Третьякова

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СПОРТ

ЭТИГЭЛ НАЙДАЛТАЙГААР

— 160 хүнһөө бүридэһэн суглуулагдамал команда 1976 оной февраль һарада Инсбрукта болохо үбэлэй Олимпийскэ наадаанда совет спортые түлөөлхэ байна, — гэжэ СССР-эй Спорткомитедэй түрүүлэгшэ Сергей Павлов журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Манайда мүртэйгөөр хүгжэжэ үрдеэдүй байһан бобслейһээ гадна, үбэлэй XII наадаанай программын бүхы зүйлнүүдтэ совет спортсменүүд хабаадаха байна.

Саньгн урилдаанда, биатлондо, трамплинһаа һурэлгэдэ, конькигаар урилдалгада, фигурна һолжоролгодо, хоккей наадаанда манай спортсменүүд элдэб медальнуудта хүртэхые шармайн оролдохо байна. Шаргын ба хадаһаа санаар һолжоролгын спортдо тиимэ ехэ амжалта түйлажа бирахагүй байһамнай элитэ.

Совет олимпийскэ командые дүй дүршэлтэй, эдир залуу спортменүүдэй команда гэжэ нэрлэжэ болоно. Совет болон дэлхэйн эрхим бэрхэ спортсменүүд Вячеслав Веденин, Галина Кулакова, Ирина Роднина, Александр Зайцев, Людмила Пахомова, Александр Горшков, Валерий Муратов гэгшэдһээ гадна, СССР-эй арадуудай үбэлэй спартакиадада (1974 он), мүн бүхэсоюзна ба уласхоорондын ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ шалгалта гараһан залуушуул командын бүридэлдэ ороно. Эдэмнай санашад Василий Рочев, Раиса Сметанина, конькишад Евгений Куликов, Александр Сафронов, фигуристнууд Ирина Моисеева, Андрей Миненков ба бусад болоно.

Мүнөө манай орон дотор физкультурно-спортын хүдэлөөндэ табяад миллион хүн ороно. Олон миллион хүн спортын үбэлэй зүйлнүүдые эрхилнэ. Тэрээнһээ гадна, 3 миллионһоо үлүү һурагшад жэл бүхэндэ «Алтан шайба» гэжэ клубай шанда хүртэхын түлөө мүрысэнэ.

Үргэн ниитэ ажалшадые физическэ культура ба спортдо эдэбхитэйгээр хабаадуулгын һонин арганууд бии болонхой. Элдэб һонирхолтой мүрысөөнүүд хаа хаанагүй үнгэргэгдэжэ, олониие хабаадуулдаг байха юм.

— Физкультура ба спортын хүдэлөөндэ үргэн ниитэ хүн зониие хабаадуулхые оролдожо байнабди, — гэжэ Сергей Павлов хөөрэнэ. — Энэ талаар яһала ехэ юумэн хэгдээ. Гүрэнэй бюджедһээ мүнгэ һомололго ехэдхэгдээ. Элүүрые хамгаалга ба физическэ культурада гүрэн түрэ, профсоюзууд ехэ мүнгэ һомолно. СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ элүүрые хамгаалгада айхабтар ехэ мүнгэнэй һомологдоһониинь гайхалтайшье бэшэ.

Физкультурын хүдэлөөнэй материальна үндэһэ һуури жэлһээ жэлдэ үргэдэнэ. Гансал һүүлэй жэлдэ орон доторнай 6 миллион 600 мянган паар сана, 8 миллион 600 мянган хоккейн клюшкэ, 1 миллион 300 мянгаһаа үлүү паар коньки бүтээн гаргагдаа.

Спортын үбэлэй зүйлнүүдые эрхилхэ барилганууд олоор ашаглалтада оруулагдаһан байна. 1691 метр үндэртэ байрладаг Казахстандахи Медео гэдэг спортын түхеэрэлгэ тухай нэн түрүүн хэлэжэ болоно. Имагтал нёдондо жэл эндэ дэлхэйн 19 шэнэ рекорд тогтоогдоо. Медеое зохёон бариһан бүлэг хүнүүдтэ техникын талаар 1975 оной СССР-эй Гүрэнэй шан олгогдоо.

Ороноймнай бусад республикануудта спортын шэнэ шэнэ барилганууд ашаглалгада тушаагдаһан байна.

— Мүнөө бүхы дэлхэйн оронуудтахи олимпийскэ хүдэлөөндэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэгыень һайн ойлгодог дээрэһээ бүхэдэлхэйн энэ наадаанда хабаадаха байнабди, — гэжэ Сергей Павлов түгэсхэлдөө хэлээ.

(АПН).

ВИННИЦЕ. Хотын һайн дуратанай бүлгэмэй спортсменүүд бүхэли жэлэй туршада Южный Буг мүрэн дээрэ һорилго хэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эдир һэлюуршэд. Наада таладань — тэдэнэй тренер, СССР-эй спортын мастер Леонид Онищук.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ ЖЭЛДЭ ЗОРЮУЛАГДАА

*Үнгэрэгшэ һарын һүүл багаар **Доржи** Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдта шэнэ жэлэй һайндэртэ зорюулагдажа, бага футболоор мүрысөөн үнгэргэгдөө.*

Энэ мүрысөөндэ физкультура ба спортын факультедэй дүрбэн, түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедэй гурбан, физико-математическа факультедэй хоёр, бэлэдхэлэй таһагай нэгэ команда хабаадалсаа.

Физкультура ба спортын факультедэй 1-дэхи курсын студентнэр түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедэй командатай наадихадаа, 6:3 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

Наадаанай хоёрдохи хахад финалда физкультура ба спортын факультедэй 3-дахи, 4-дэхи курсын студентнэр наадаа. Эндэ ахамад курсын студентнэр илалта түйлаһан байна.

Түгэсхэлэй наадаан бүришье һонирхолтой байгаа. Эдэ мүрысөөндэ шалгарһан физкультура ба спортын факультедэй 1-дэхи курсын студентнэртэ тусгаар торт, Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа. Мүн энэл факультедэй 2-дохи курсын команда хоёрдохи һуурида, түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедэй команда гурбадахи һуури эзэлжэ, дурасхаалта бэлэгтэ хүртэбэ.

Б. БАДМАЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
Телеграф
Телефон
Радио

ТАНАНАРИБЕ

АНГОЛЫН ПАТРИОДУУДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

ТАСС

«Анголын ойро бү хүрэгты!», «ЦРУ-гай хорото муухай ябуулганууд», «ЮАР-ай хархисуудтай ФНЛА-гай ба Унитын үгэсэлгэ» гэһэн гаршагуудые Анголын Арадай Республикадахи байдал тухай мэдээсэлнүүдтээ Малагасийска хэблэл үгэбэ.

Мадагаскарай газетэнүүд ба радио Анголын Арадай Республикада эсэргүү империалис эзэрхэг түрэмхэй ябуулгые эрид шууд буруушаахатаяа хамта, бэеэ даанги, сүлөөтэ байдалаа хамгаалан бодоһон Анголын арадай тэмсэлые дэмжэн талархажа байһанаа элирхэйлнэ.

Анголодохи гадаадын ба дотоодын хархис этэгээдүүдэй ябуулгые ЦРУ-гай, американ монополис капиталай зүгһөө мүнгөөр хангажа байһыень Мадагаскарай хэблэл эрид буруушаана.

ДАР-эс-САЛАМ. (ТАСС). Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федераци ба Танганьикын хүдэлмэришэдэй национальна союз баруун тээхи империалис гүрэнүүдые, тэдэнэй союзнигуудые — түрүүшын ээлжээндэ США ба ЮАР-ые — Анголын Арадай Республикада эсэргүү эзэрхэг түрэмхэй ябуулгануудайнь түлөө буруушаана.

АККРА. (ТАСС). Империалистнуудай хамааралгада эсэргүүсэн бодоһон Анголын арадай тэмсэлые дэмжэдэг уласхоорондын талархалта хүдэлөөнэй улам үргэдэжэ байһыень «Ганиан Таймс» газетэ һайшаана.

Анголодо хабаатай асуудалаар Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодол һайшаагдана.

СОФИ

ШЭНЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

ТАСС

Ерэхэ жэлдэ ажалай шэнэ илалтануудые түйлажа, шэнэ түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ таарамжатай байдал тогтоохо уряатайгаар Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитет коммунистнуудта, бүхы болгар арадта хандаба.

Болгариин социально-экономическа хүгжэлтые улам хурдадхаха шухала гээд БКП-гэй ЦК-гай хандалга дотор тэмдэглэгдэнэ. Арад зоной материальна ба сэдьхэл бодолой эрилтэ хүсэлэнгүүдые улам дүүрэнээр хангаха гээшэ оронэй экономико хурдан түргөөр хүгжөөлгын гол зорилго болоно.

1976 ондо арадай ажахые ашаг үрэтэй болгохо, томодхоһоной ба тусхай шэглэлтэй болгоһоной үндэһөөр үйлэдбэриие шэнэдхэн һайжаруулха, эрдэм, техникын шэнэ түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэһэн зорилго БКП-гэй ЦК арад зоной урда табина. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд манай хүдэлмэридэ горитой нүлөө үзүүлхэ ёһотой гээд хандалга соо хэлэгдэнэ.

БКП-гэй XI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө, 1976 оной түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөө гэлгэрүүлхэ уряа хандалга дотор бии.

ГАВАНА

РЕФЕРЕНДУМ ТУХАЙ ХУУЛИ

ТАСС

Кубын Коммунис партиин 1 съезд дээрэ һаяхан һайшаагдаһан Кубын Республикын шэнэ конституциин проект тушаа арад бүгэдын референдум үнгэргэхэ тухай хуулиие Кубын Министрнүүдэй Совет батална.

Конституциин проект Кубын арадай сүлөөтэ, сэхэ ба нюуса гуримаар дуугаа үгэлгэдэ табигдаха байна. Референдум 1976 оной февралиин 15-най воскресенидэ болохо.

Феликс Перес Милиан түрүүтэй 11 хүнһөө бүридэһэн, референдум үнгэргэхэ национальна комиссиие Министрнүүдэй Совет эмхидхээ.

Баталагдан абтаһанайнь һүүлээр конституциин элдэб статьянуудые хүсэндэнь оруулха гурим хараалһан Кубын Министрнүүдэй Совэдэй хуулиин проект мүн лэ референдумдэ табигдаха болоно.

ХАНОЙ

ИЛАЛТАНУУДАЙ ЖЭЛ

ТАСС

1975 он хадаа американ эзэрхэг түрэмхэйшүүлдэ эсэргүүсэлгын дайнда, мүнөө сагай революционно гурбан хүдэлөөнэй — национальна бэеэ дааһан байдалай, социализмын ба дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй илалта болохо Национальна абаралгын түлөө тэмсэлдэ вьетнам арадай түгэс илалта түйлаһан жэл болоо, — гэжэ ПТВ-гэй ЦК-гай орган «Нян Зан» гэжэ газетэ бэшэнэ.

Национальна бэеэ дааһан байдалай, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын хүсэнүүдэй аша туһада уласхоорондын байдалые шанарай талаарнь хубилгаһан ушарнууд бүхы дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ болоо, — гэжэ «Нян Зан» тусхайлан тэмдэглэнэ. Империализмда эсэргүү шанга сохилтонуудые хэһэн дэлхэйн арадуудай илалтанууд дэлхэйн социалис байгуулалтата оронуудай хүсэнэйнь ургалтатай таһаршагүй холбоотой юм гэжэ тус газетэ тэмдэглэбэ.

Арадайнгаа ажахын түсэбүүдые дүүргэлгын талаар 1975 ондо социалис оронуудай ехэ амжалтануудые түйлаһан тухай тэмдэглэхэ зуураа, «Нян Зан» түгэсхэл дотороо нигэжэ бэшэнэ: «Манай арад революционно гурбан хүдэлөөнэй ургалтые бүхы түрүү хүн түрэлтэнтэй хамта баяртайгаар һайшаан дэмжээд, 1976 онние — Эхэ ороноо нэгэдхэжэ дүүргэхэ, бүхы орон дотороо социализм байгуулгын жэлые эршэ зориг ба этигэл найдабари түгэсөөр эхилбэ.

РИМ

НЭГЭДЭЛ ХАНГАХЫЕ УРЯАЛНА

ТАСС

Өөһэдынгөө зэргые бүри нягтаар нэгэдүүлэн жагсааха, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ уряатайгаар Италиин Коммунис партиин Түрүүлэгшэ Луиджи Лонго Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ Италиин коммунистнуудта хандаһан байна.

Оронойнгоо экономическа байдалые шэнжэлэн тайлбарилха зуураа, Италидахи хэсүү бэрхэтэй кризис улам гүнзэгырэн һүжэржэ байна гэжэ ИКП-гэй Түрүүлэгшэ тэмдэглэбэ.

Коммунизмда харша, совет ёһо гуримда харша кампани һүжэрөөгшэдые, тэрэшэлэн империалис политикаяа бүхы түбинүүдтэ ябуулжа үргэлжэлхэ гэһэн США-гай һэдэлгэнүүдые Л. Лонго эрид буруушаана.

ЛОНДОН

Г. Вильсонэй хандалга бэшэг

ТАСС

Урда тээнь үзэгдөөгүй ехэ доройтолго 1975 он дотор баруун зүгэй бүхы оронуудта тохёолдоо, — гэжэ Англиин премьер-министр Г. Вильсон өөрынгөө лейборис партиин гэшүүдтэ хандаһан. Шэнэ жэлэй бэшэг дотороо тэмдэглэнэ. Англида, баруун зүгэй индустриальна оронуудта саарһан мүнгэнэй үнэ сэн айхабтар ехээр унаһан, үйлэдбэрилгэ хороһон, ажалгүйшүүл олошорһон байна гэжэ хандалга бэшэг доторнь дурдагдана. 1975 оной ноябрьда Рамбуйедэхи зүблөөндэ хабаадаһан зургаан орон дотор 12 миллион үлүүтэй ажалгүйшүүл бии байгаа. Һүүлэй хоёр жэлэй турша соохи байдалһаа харахада, баруун зүгэй нэгэшье капиталис орон хүршэ оронуудта һүжэржэ байгаа экономическа ехэ зүйлшэлдөөнүүдһээ зайлажа шадахагүй байна.

МАДРИД

Испанида тэмсэл үргэдэнэ

ТАСС

Үнгэрһэн жэлдэ Испани хадаа демократическа хубилалтануудые хэхын түлөө ажалшадай тэмсэлэй орон болоһон байна. Орон дотор олон мянган буһалгаан, жагсаал, митинг үнгэргэгдэжэ, металлургнууд, автомобиль бүтээгшэд, шахтёрнууд, портын хүдэлмэришэд, барилгашад ба бусад мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд олоороо хабаадаһан байна. Студентнэр болон багшанарай тэмсэл улам үргэдөө.

Энэ жэлэй туршада олон мянган хүн «һүйдхэлтэ» эмхинүүдтэ хабаатай байһанайнгаа түлөө гэмнэгдэн баригдажа, хаагдаһан байна. Коммунистнууд ба Испаниин оппозиционно демократическа Совэдэй гэшүүдые мүрдэлгэнүүд улам үргэдөө.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Саг зуурын правительствые шэнэдхэн хубилгаха гээшэ Португалиин дотоодын политическа байдалай гол асуудал байһаар. Энэ асуудал һара тухай саг соо зүбшэн хэлсэгдэбэшье, нютагай хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, үшөөл шиидхэгдээгүй байнхай.

Коммунис ба социалис партинуудай делегацинуудай хоорондо, мүн социалис ба арадай-демократическа партинуудай түлөөлэгшэдэй хоорондо болоһон тусхайта бэшэ уулзалганууд тодорхой дүнгүүдые үгэбэгүй гээд «Диариу ди Нотисиаш» газетэ бэшэнэ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Январиин 4-һөө 11 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.20 — «Бухэнтэйхэн мориин тухай үльгэр» — фильм-балет (үнгэтэ). 11.40 — «Веснушка» — мультфильм (3-дахи сери). 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Дэлхэйн арадуудай оюун бэлиг» (үнгэтэ). 12.40—Забһарлалга. 12.50 — «Робинзон Крузогой ажабайдал ба ушаралта ябадалнууд» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 14.20 — Мультфильмнүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 14.50 — Хүгжэмэй электроинструментнүүдэй ансамблиин концерт (үнгэтэ). 15.20 — «Висимский заповедник» — баримтата фильм (үнгэтэ). 15.35 — «Булад яажа хатуужааб». Телевизионно фильмнүүдэй VI Бүхэсоюзна фестивалиин Ехэ шанда хүртэһэн фильм. «Түрэлгэ» (1-дэхи сери, үнгэтэ). 16.40 «Үнэн зүрхэнһөө» Дүрбэн ордентой Первоуральскиин Новотрубна заводой хүдэлмэришэдтэй уулзалга (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Пропагандистнарта ба һуралсагшадта туһаламжа». 19.20 — Шэнэ һонин. 19.30 — «Номой хуудаһануудаар аяншалга».

«Орбита». 19.55 — «Булад яажа хатуужааб» (1-дэхи сери). 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Ураалай заповедник соо» — баримтата фильм (үнгэтэ). 21.30 — «Үнэн зүрхэнһөө» (үнгэтэ). 23.20 — Забһарлалга. 23.30 — Хүгжэмэй электроинструментнүүдэй концерт (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ПОНЕДЕЛЬНИК, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.10 — «Социалис оронуудай хани барисаан». Румыниин Социалис Республика. 10.40 — «СССР-эй арадай дуун ба хатар» (үнгэтэ). 11.10 — «Үхибүүдтэ фильм». Телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм. «Котелок и нос картошкой» (Венгри, 1-дэхи сери, үнгэтэ). 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — Мультфильмнүүдэй программа: «Мальчик и мячик», «Малыш и Карлсон» (үнгэтэ). 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — «Уран гартан» (үнгэтэ). 13.20 — «Манай адрес Советскэ Союз» (үнгэтэ). 14.20 — «Эжын һургуули». 14.50 — «Булад яажа хатуужааб» — телевизионно уран һайханай фильм, 2-дохи сери «Испытание» (үнгэтэ). 16.00 — «Дэлгэр сэдьхэл». Социалис Ажалай Герой, Слава орденуудай кавалер Тульска комбайнова заводой хүдэлмэришэн П. А. Литвиненко тухай телевизионно очерк. 16.30 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга «Буффало сейбрс» — «Крылья Советов» Буффалһаа (США) дамжуулга. 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — «Рядом с ветром» — телевизионно баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.20 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 19.40 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.50 — «Булад яажа хатуужааб» — телевизионно уран һайханай фильм, 2-дохи сери. «Испытание». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — 21.25 — Забһарлалга. 21.25 — Дэлгэр сэдьхэл» — телевизионно очерк. 21.55 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга. «Буффало сейбрс» — «Крылья Советов» США-һаа дамжуулга (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.20 — Үхибүүдтэ. «Гномуудта айлшалбабди». 18.50 — Мультфильм. 19.00 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.20 — «Эжын һургуули».

ВТОРНИК, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 9.55 — Литературна уулзалга. Г. Абашидзе. 11.40 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг (үнгэтэ). 11.10 — «Үхибүүдтэ фильм» «Котелок и нос картошкой» (Венгри) 2-дохи сери, (үнгэтэ). 12.00 — Шэнэ һонин 12.10 — Мультфильмнүүдэй программа: «Мышонок, который хотел быть похожим на человека» и «Карлсон вернулся». 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Таабаринууд ба тайлбаринууд» (үнгэтэ). 13.05 — Гимнастикаар уласхоорондын мүрысөөн (үнгэтэ). 13.35 — «Русская зима» — гэжэ искусствын фестиваль. Түгэсхэлэй концерт (үнгэтэ). 2-дохи хуби. 14.50 — «Булад яажа хатуужааб» телефильм 3-дахи сери «Подвиг». 15.55 — «Партиин түсэб — арадай хэрэг». «Научно-техническэ дэбжэлтэ арбадахи табан жэлдэ». 16.40 — «Съездһээ съезд хүрэтэр». Совет Таджикистан (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — «Партиин түсэб — арадай хэрэг». «Научно-техническэ дэбжэлтэ арбадахи табан жэлдэ». 19.55 — «Булад яажа хатуужааб» телефильм 3-дахи сери «Подвиг» (үнгэтэ). 21.15 — 21.25 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 21.25 — «Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 21.45 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 22.00 — «Съездһээ съезд хүрэтэр». Совет Таджикистан. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.35 — «Экран» гэһэн телевизионно суглуулбари. 20.35 — «Лектор ба аудитори» — дамжуулга. 21.05 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 21.25 — Гимнастикаар уласхоорондын мүрысөөн (үнгэтэ).

СРЕДА, 7.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.05 — «Үхибүүдтэ фильм». «Котелок и нос картошкой», телефильм (Венгри), 3-дахи сери. 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — Мультфильмнүүдэй программа. «Шел трамвай 10-ый номер» и «Кто приободряет семь гномов?». 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Түбэй телевидениин ба Бүхэсоюзна радиогой ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. Дуулагшадынь СССР-эй арадай артистнууд Л. Зыкина ба Ю. Гуляев (үнгэтэ). 14.20 — «Мүнөө сагай эрдэм наука». 1975 оной наука ба техникын Гүрэнэй шангай лауреадууд, дамжуулга. 14.50 — «Булад яажа хатуужааб» телефильм 4-дэхи сери. «Одоление» (үнгэтэ). 15.55 — «Лед и фантазия» — телевизионно баримтата фильм (үнгэтэ). 16.15 — «Хүн ба хуули». 16.45 — «Пианист Анатолий Ведерников» (үнгэтэ). 17.30 — Иван Фёдорович Шпонька и его тетушка» — телевизионно зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха. (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Съездһээ съезд хүрэтэр». 19.30 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.40 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 19.55 — «Булад яажа хатуужааб» — телефильм 4-дэхи сери «Одоление» (үнгэтэ). 21.00 — Шэнэ һонин 21.15 — 21.25 — Забһарлалга. 21.25 — «Хүн ба хуули». 21.55 — «Пианист Анатолий Ведерников» (үнгэтэ). 22.40 — «Спортлотогой» тираж. 22.55 — «Иван Фёдорович Шпонька и его тётушка» телевизионно зүжэг (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.50 — Һурагшадта. «Хонхо» — тележурнал (буряадаар).

«Орбита». 19.10 — «Мүнөө сагай эрдэм наука».

Улаан-Үдэ. 19.40 — «Факел» — «Манай комсомолой хэрэгүүд». 20.30 — Буряадай телевидени ба радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 21.00 — Техническэ мэдээсэлнүүд

ЧЕТВЕРГ, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.55 — «Москва ба москвагайхид». 10.30 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга. «Чикаго Блэк хоукс» — «Крылья Советов» Чикагоһаа (США) дамжуулга 12.10 — 12.20 — Забһарлалга. 13.00 — «Орлёнок» телестудиин концертнэ зал. 13.45 — «Николай Погодин», Литературна дамжуулга 14.35 — «Партиин түсэб — арадай хэрэг». 14.55 «Булад яажа хатуужааб» — телефильм 5-дахи сери. «Борьба». 16.00 — «Миллионуудай ленинскэ университет». 16.30 — «Съездһээ съезд хүрэтэр» (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга. «Чикаго Блэк хоукс» — «Крылья Советов» (3-дахи үе). Чикагоһаа (США) дамжуулга. 19.55 — «Булад яажа хатуужааб» — телефильм 5-дахи сери «Борьба». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — 21.25 — Забһарлалга. 21.25 — «Миллионуудай ленинскэ университет». «Ажалай журам бэхижүүлхын тула». «Москвагай Ленинэй ордентой нэгэдэхи часовой заводой коллективэй хүдэлмэришэдэй дүй дүршэл». 21.55 — «Съездһээ съезд хүрэтэр». Совет Латви (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.30 — Һурагшадта «Би ном уншааб». 19.00 — Телевизионно һонин. 19.20 — «Арадай уран бэлиг». Педучилищиин студентнүүдэй концерт.

ПЯТНИЦА, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.00 — «Зураг бүридэнь наран» (үнгэтэ). 11.15 — «Үхибүүдтэ фильм». «Котелок и нос картошкой» — уран һайханай телефильм, 4-дэхи сери (Венгри) үнгэтэ. 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — Мультфильмнүүдэй программа: «В Яранге горит огонь» и «Ну погоди» (8 выпуск). 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — «Уран зураашад тухай хөөрэлдөөн». СССР-эй арадай уран зураашан А. Пластов (2-дохи дамжуулга) үнгэтэ. 13.20 — «13 стульев» (үнгэтэ). 14.30 — «Ухаалаг зохёогшо». 15.00 — «Булад яажа хатуужааб», телефильм 6-дахи сери (үнгэтэ). 15.55 — Классическа хүгжэмэй концерт. 16.15 — «Бидэнэр БАМ баринабди» (үнгэтэ). 16.50 — «Граф Люксембург» — телевизионно хүгжэмтэ зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха. 18.30 — «Время».

«Улаан-Үдэ. 19.00 — «Зохёохы ажалай түсэбүүд».

«Орбита». 19.25 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга. «Бостон Брюинс» — ЦСКА (3-дахи үе). Бостонһоо дамжуулга. 20.05 — «Булад яажа хатуужааб» — телефильм, 6-дахи сери (үнгэтэ). «Бессмертие». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — 21.25 — Забһарлалга. 21.25 — «Бидэнэр БАМ баринабди» (үнгэтэ). 22.00 — «Рядом с ветром» — телевизионно баримтата фильм. 22.10 — «Граф Люксембург» телевизионно хүгжэмтэ зүжэг. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — Классическа хүгжэмэй концерт (үнгэтэ)

Улаан-Үдэ 19.25 — «Шогзугаа» (буряадаар дамжуулга). 19.45 — «Элүүр энхэ байлга» — тележурнал. 20.05 — «Литературна Буряад орон». 20.55 — Телевизионно һонин.

СУББОТО, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.35 — «Үхибүүдтэ фильм». «Засекреченный город» — уран һайханай фильм. 11.45 — Самоделкин в космосе» — мультфильм (үнгэтэ). 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «АБВГД-эйка...» (үнгэтэ). 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Накамура үхибүүдэй хореографическа ансамблиин концерт (Япон, үнгэтэ). 13.30 — «Елкын һайндэр» — Кремлиин съездын Ордонһоо дамжуулга (үнгэтэ). 14.30 — «Дом игрушка» — баримтата фильм (үнгэтэ). 14.40 — «Элүүр энхэ байлга» — тележурнал (үнгэтэ). 15.10 — «Ан амитадай ажабайдал» — үнгэтэ. 16.10 — Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков телевизор харагшадай асуудалда харюусаха. 16.55 — «Совсем пропащий» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — «Циркын галнууд» (үнгэтэ). 20.25 — Хариин гүрэнэй эстрадын артистнуудай концерт (үнгэтэ). 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — 21.25 — Забһарлалга. 21.25 — «Борис Феоктистов наадаха» (үнгэтэ). 21.40 — «Ан амитадай ажабайдал» (үнгэтэ). 22.40 — «ССР Союзай Гүрэнэй академическа Ехэ театрай 200 жэлэй ойдо (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

ВОСКРЕСЕНИ, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.00 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга. «Нью-Йорк айлендерс» — «Крылья Советов». Нью-Йоркһоо (США) дамжуулга. 11.30 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 12.00 — 12.10 — Забһарлалга. 12.10 — Мультфильмнүүдэй программа: «Стрекоза и муравей» и «Аргонавты» (үнгэтэ). 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 «Лоза моя виноградная» — баримтата фильм (үнгэтэ). 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.00 — «Урагшаа хүбүүдүүд (үнгэтэ). 15.00 — Киногоор аяншалагшадай клуб (үнгэтэ). 16.00 — Уласхоорондын һонин. 16.30 — «Комсомольск» — уран һайханай фильм. 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — И. С. Бах Ю. Казаков наадаха (баян). 19.20 — «Хүдөөгэй час». 20.20 — Мультфильмнүүдэй программа (бэеэ хүсэһэн хүнүүдтэ). 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — 21.25 Забһарлалга. 21.25 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 21.55 — «Комсомольск» — уран һайханай фильм. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ зорилгонууд» — түрүү бэшэг. «Хабар МТМ-һээ эхитэй» — В. Устиновай статья. «1976 оной үндэр баян ургасын түлөө» — С. Захаровай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Экономико. «Ажал ба ажалай түлөөһэн» — Н. Лоскутовой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Арадай үнэн сэхэ басаган» — Б. Батуевай статья. «Арадай аман зохёолой алтан ошохонууд» — М. Мадаевай статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Үбэлэй амаралта» — фоторепортаж. «Һурган хүмүүжүүлэгшэдтэ — баяр» — А. Коротаева.

Декабриин 31-дэ наадаһан «Спортлотогой» ба «Спортлото-2-ой» 50-дахи тиражай үрэ дүнгүүд иимэ байба:

«СПОРТЛОТО»: 28 (Столой теннис), 40 (Туризм), 15 (Уһанай поло), 11 (Велоспорт), 4 (Альпенизм), 10 (Буер).

«СПОРТЛОТО-2»: 39 (Самбо), 30 (Парусна спорт), 38 (Нома харбалга), 34 (Гарай бүмбэгэ), 31 (Таһаралта), 48 (Шатар). (ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

□ «БУРЯАД ҮНЭН» □ 1976 оной январиин 4. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04301. Заказ № 01598.